

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Laupäeval, 24. nov. 1973
Nr. 91 (3879)

15. aastakäik

Eesti Päevade 1976 eeltööd on alanud Kava on juba valmis

Järgmiste, järjekorras teiste ülemaailmsete Eesti päevade ettevalistamiseks on juhtimise struktuur juba välja kujundatud, suurpidustuste üldkava kindlaks määratud ja on saavutatud tähtsamate lokaalide kasutamise osas Civic Senteri, staadioni juhatuse, hotellidega jne. kokkulepped. EP peakomitee esimees Kaljo Popp on jutustanud Vaba Eesti Sõnale mäningaid üksikasju senise organiseerimistöö kohta.

Organiseerimise töega alustati ajutise komitee nime all. Alates septembrist on Eesti Rahvuskomitee poolt, Eesti Rahvusorganisatsioonide Kongressi poolt Lakewoodis antud volituse alusel kinnitatud lõplik juhtiv keskus II Ülemaailmsete Eesti Päevade peakomitee nimetuse all. Selle koosseis on järgmine:

Esimees Kaljo Popp, aseesimehed Mäldo Kari (majandusala), Valke Lugus (programm), Harry Must (organisatsioonid), Meeta Liiv (peasekretär), Voldemar Liiv (laekur), Taavo Virkhaus (lalupeo ja muusika üldjuht).

Peakomitee juriidiliseks nõunikuks on õigusteadlase, advokaat Casimir Zacharski,

kes on abielus klaverikunstniku Juta Vaska-Zacharskiga ja võtab elavalt osa eestlaste ühiskondlikust elust.

Lisaks mainitud peakomitee liikmetele on nõusoleku andnud peakomitees kaasatöötamiseks järgmised isikud: Reet Kasearu (sekretär), Heli Pukk (sekretär), Jyri Kork (ajakirjan-

Järg lk. 11

Olev Mikiveri kunstinäituselt

Novembrikuu 17-ndal avati VE-galeriis Olev Mikiveri maalide näitus, mis kestab 10 päeva. EPL kunstiarvustaja Evi End ütles m.h. oma arvustuses: "Olev Mikiveri maalides on sageli kerget dekoratiivsust... Nad ei ole aga kunagi kuivad ega

igavad, sest nendes on elamuslikku soojust..." Pildil kunstnik näituse avamisel sõna võtnas — iseloomustades oma tööde grupeerimist ja selleks inspireerivaid taustu. (EPL-foto: Lepper).

Vene saatkond segab eestlasi KANADAS

Ottawa Eesti Selts Kanadas teatas ringkirjaga, et N. Vene saatkonna tegelasi on käinud tülitamas linnas elavaid eestlasi. Ringkiri ütleb, et kui kedagi ähvardatakse, hirmutatakse või püütakse rakendada mingiks ülesandeks vene imperialismi huvides, kaasa arvatud katsetamised eestlaskonna üksmeele lõhkumiseks, siis teatagu sellest kohe Kanada ratsa-politseitele Ottawas.

Eestlasi Ottawas on hakanud tülitama N. Vene saatkonnas konsulaarosakonna juhataja nimetuse all teeniv V. Vober, kes asendas ärakutsutud, tunnuks saanud Murnikovi. Murnikov pressis end peale ja lõi kontakte nendega, kes olid okup. Eesti külastajad ja kellest mõni laskus isegi pidutsenisse Murnikovi osavõtul.

Kanada eesti lühed märgivad, et niisuguseid tegelasi olnud isegi tuntud inimeste seast.

Tema tegevust kontrolliti Kanada võimude poolt, avastati mõndagi ja 1970 toodi osa sellest välja ajakirjanduses. Tulemus oli Vene saadiku Miroshenko kutsumine välisministeeriumi ja temaile nõude esitamine, et 2. sekretär Mihail Murnikov peab lõpetama oma vahakordi rikkuva tegevuse, mis pahandanud eriti eesti päritoluga kanadlasi. Vene tegelase ärakutsustumist ei nõutud, seda tegi Kremli ise.

Järg lk. 11

Rootsi IB-afääri on nüüd segatud ka soome politsei

Kas kolmel rootsi IB-mehel läks korda uputada spioonvarustust ja päästa tähtis lint ülesvõttega vene sõjalistest raadiosaadetest, kui nende mootorpaat läks karile Soomelahel? Sellest on huvitatud soome poliitiline politsei Säpo, kes on asunud nüüd ka rootsi IB-afääri uurima. Säpo-juht Arvo Pentti kinnitas Rootsi TV-rapordis, et soome politsei uurib praegu, kas rootsi IB-mehed pole endid teinud süüdlasteks spionaazhis soome seaduse põhjal. See puudutab raadiosaatjat Salla ümbruses põhja Soomes ja esijoones seda "operatsiooni 27", millest kõneleb Peter Bratt oma raamatus.

Bratti järgi varustasid Rootsi Kaitsemäti raadiosaatus ja IB ühiselt sügisel 1970 mootorpaadi "The Whirling Dervish" signaalilülitus-seadmetega Soome lahel.

Tahetud teada saada nutest frekventsiidest ja väljakutsest lennuühikluses sõjaliste õppe- ja lennuväljade suhtes Laadoga, Leningradi, Ukraina, Narva ja Põltava juures.

Peale nimetatute huvitanud neid ka sõjalaevad ja KGB internsed teletühenduses Leningradi ümbruskonnas.

Rootslased tähendanud, et nad on ainult "lõbusõitjad". See olevat aga populaarne varjamistava spionaazhi puhul. Rootslased ütlevad, et nende merejõud ei saa ühki manöövert pidada, ilma et horisondil poleks märgata "lõbusõitjaid".

Rootslaste mootorpaat kadunud küljele 25. augusti ööl sellal, kui nad pidanud sisse sõitma Loviisa sadamasse. Neil õnnestunud endid päästa ühele saarele. Enne kui neid päästeti, olid nad jõudnud uputada kalli raadiovarustuse, päästnud aga lindi, millele olid jäänudvustatud vajalikud andmed.

Rootslased käitunud kuidagi

Järg lk. 11

EPL

Laupäeval, 24. nov. 1973

Pööristuules

Nõukogude Liidu ja USA dramaatilise lahkhelime Lähis-Ida küsimuses oktoobri lõpupoole tekitanud pööristuule NATO kui Põhja-Atlanti Liidu sõjaväelise organisatsiooni ümber. Esmakordselt tema ajaloos on lääneliidu liikmesriikide rõhuv enamus Euroopas saanud USA ametivõimude terava arvustuse osaliseks. Washingtonist heidetakse reale liitlastele Euroopas ette, et nad on kas keelanud ühendusid või takistanud muul viisil ameerika transpordite liisraeli abistamiseks.

Niiviisi talitanud riike nimetati ei mainita, kuid Portugalist kõneldakse kui ainast maast, mille valdustest Assoori saartel saadatud liisraelile suurel hulgal ameerika relvi ja sõjamoona.

Ameerika poolt nähtuna on liisraeli abistamisel tõenäolikuks kõige rohkem patustanud Saksa Liiduvabariik. On nimelt teada, mille valdustest Assoori saartel saadatud liisraelile suurel hulgal ameerika relvi ja sõjamoona. Ameerika poolt nähtuna on liisraeli abistamisel tõenäolikuks kõige rohkem patustanud Saksa Liiduvabariik. On nimelt teada, mille valdustest Assoori saartel saadatud liisraelile suurel hulgal ameerika relvi ja sõjamoona.

Kui sellest hoolimata üks liisraeli laev ka järgmisel päeval võitis Bremerhافenis peale ameerika tanke ja sõjamoona, kutsuti USA suursaadik Hillenbrand saksa välisministeeriumi, kus riigisekretär Frank kardes veelgi teravamini eelmisel päeval avaldatud märkust põhjendusega, et Saksa Liiduvabariik tahab hoiduda kõigest, mis võiks teda kaasa tõmmata Lähis-Ida konfliktile.

Kui ameeriklastel niiviisi on põhjust liitlastele Euroopas mõndagi ette heita, siis teistest küljest ka eurooplastel olnud midagi ütelda. Suurbritannia, Prantsusmaa ja Saksa Liiduvabariik paljude väiksemate lääneliidu liikmesriikide toetusel kaebasid, et USA pole kedagi neist ei informeerinud ega konsulteerinud ühenduses vene-ameerika lahkkelide dramaatilise teravnenemise Lähis-Ida konfliktis.

Kui informatsioon ongi saadud, siis tavaliselt tagantjärele. Vormiliselt pole USA küll kohustatud antud juhul liitlastega Euroopas nõu pidama, sest konfliktit piirkond asetseb väljaspool NATO tegevusala. Londonis, Pariisis, Bonnisis ja mujal väidetakse siiski, et tegelikult on USA rikkunud koostööpraktikat, mis kulmineerus president Kennedy ajal seoses Kuuba-kriisiga.

Mõlemapoolne rahulolematumus, olgugi erinevatel põhjustel, soodustab muidugi usaldusriisi tekkimist ja võimaliku süvenemist NATO raamides. Kas ja kuidas see mõjub lääneliikide ühiskaitsele, jääb ära oodata. Eurooplaste rahulolematust USA käitumisega leevendab esialgu igatahes äratundmine, et usaldusriisi taustaks on araabia-liisraeli sõda, kus Ameerika ja Lääne-Euroopa huvid iseenesest vähemalt suures joones ühtuvad.

Seepärast ei taha NATO liikmesriigid Euroopas võtta tõsiselt ka Washingtonist kuulud hoiatusi, et USA suhtlemine Natoga peaks tulema ümberkaalumisele või et kongressi nõudmine ameerika vägede tagasiõmbamiseks Euroopast tõotaks tugevned. Tavalise arusaamise järgi tunduvad niisugused ähvardused olevat liialdatud, kuna nad avaldati ärritavate sündmuste ajal. Kas pööristuul NATO ümber vaibub või paisub veelgi, olneb suurel määral edaspidistest sündmustest. Londonis, Pariisis ja Bonnisis on juba märgitud, et hoolimata konfrontatsiooni ohust Lähis-Ida küsimuses on USA ja N. Liit jatkanud segamatult omavahelisi n.n. SALT-läbirääkimisi strateegiliste relvade asjus.

Euroopa julgeolekukonverentsil Genfis on venelased ja ameeriklased samuti rahulikult tegevad, nad poleks mingit konfliktit olemas. Elteadete kohaselt pole miski häirinud ka NATO ja Varssavipakti nõupidamiste algust Viinis vägede vastastikuseks vähendamiseks Kesk-Euroopas.

Sel taustal jääb rohkem probleemideks ainult president Nixonil kavatsatud ringreis NATO tähtsamatesse pealinnadesse. Paar nädalat tagasi arvas tema välisminister Kissinger, et sõit võib saada teoks enne aasta lõppu. Vahepealsed sündmused neil nädalatel näivad seda tähtaega veelgi edasi lükavat, kuigi käesolev aasta oli ameerikas kuulutatud "Euroopa aastaks". Aasta ise tõi kaasa rohkem komplikatsioone kui alguses võis ette näha.

A.K.

Dr H. Meema konverentsil Madridis

Hispaanias, Madridis, toimunud ülemaailmsel rahvusvahelisel röntgenoloogide konverentsil viibis Toronto tugev eesti röntgenoloog ja Toronto Ülikooli õppejõud dr. H. Meema.

Ta võitis oma konverentsil oma erialal paneeldiskussioonist ja esines ettekandega oma uurimistöödest luukoe hõrenemise alal. Konverentsi väljapanekule saalis esitas dr. H. Meema koostöös oma abikaasa dr. Silvia Meemaga ka mitmesugusel väljapanekuid ja materjale oma uurimistöö kohta ning andis üle kogu maailma kokku tulnud asjast huvitatud ekspertidele vajalikke seletusi.

Konverentsil, mille osavõtjate arv ulatus 8000-ni, avas Hispaania riigipea kindral Franco.

VÄLISKOMMENTAAR

Vägistatud vabadus

Ida-Saksamaa pealinna Berlinis on mõnda aega käinud kohtumõistmine inimeste üle, keda süüdistatakse transiiditeede kurjasti kasutamises Lääne-Berlini ja Lääne-Saksamaa vahel. Sisuliselt nuheldakse kaebaluseid seejuures reeglina sellepärast, et nad on püüdnud aidata idasaksali põgenemisel läände.

Kuni käesoleva aasta oktoobrini peeti k htmõistmist nels asjus kinniste uste taga. Oktoobri lõppu päevadest alates on aga ajakirjanikele väljast, eeskätt Lääne-Berlinist, hakatud andma luba kohtumõistmistel juures olla. Välisvaatlejad arvates töötab kaasaalvate kommunistlik nultemine idasakslaste põgenemisel toimuva avaliku ka esaspidi, vähemalt lähemas tulevikus.

Seda nähtavasti põhjuse, et senised salajased kohtumõistmised pole andnud soovitud tagajärge. Idasakslaste põgenemisele on mitte vähenenud, vaid arvu poolest kõrgemini suurenenud. Et sellele lõpu teha, peavad avalikud kohtumõistmised nüüd propagandiliselt kaasa aitama.

Juba pikemat aega tagasi hakkasid idasaksas kommunistlikud võimurid avalikult süüdistama mitmeid n.n. pagulasorganisatsioone Lääne-Berlinis ja Saksa Liiduvabariigis, et nad sageli kõrge tasu eest – kuni 80 000 krooni roolis rahas – on alandanud inimeste

põgenemist Ida-Saksamaalt, kasutades kurjasti reisiosodustusi pärast n.n. põhipiletingu sõlmimist kahe saksa riigi vahel.

Paar kuud tagasi hakkasid idasaksas ametivõimud astuma samme liiklemise sihi kindlaks järelevalveks. Teed Ida-Berlinist ja Ida-Saksamaalt läände anti idasaksas erivägede hoole alla ülesanvaga takistada lääneliitise pagulasorganisatsioonide üha suurenevategevust.

Ühtlasi tõustati piliripunktidest kontrolli, kus tühisemaidki pilisajut jätetud kahe silma vahele. Ainult viimase aja jooksul on sajad läänesakslased ja läänberlinlased avalikult kaevanud, et idasaksas politsei on neid läbisõidul hoolimatult kombatunud.

Oktoobri lõppu päevil peetud kõnes ründas idasaksas parteijuht Erich Honecker teravalt Saksa Liiduvabariigi valitsust, et ta varjaval või isegi toetaval isikud, kes on süüdi mõlma saksa riigi vahel sõlmitud transiitkokkuleppe kurjasti rikkmises. Honecker õigustas ühtlasi Ida-Saksamaa poolt juba rakendatud rangemat järelevalvet, kuna see ei oleval iseenesest vastuolu Bonnisis allakirjutatud transiitkokkuleppega, mis omakorda oli kokkukõlas n.n. neljarajali sobimusega Berlinis asjus.

Transiitkokkulepped üteldakse, et idasaksas ametivõimud peavad põhimõtteliselt tegema kõik, et

liiklemine toimuks nii sujuvalt ja segamatult kui võimalik. Aga kui kontrollijatel on põhjendatud kahtlus, et keegi rikub või kavatsab rikkuda transiitkokkuleppe valmu, siis võib vastavalt isikut ja tema sõidukit üksikasjaliselt kontrollida.

See määrus transiitkokkuleppes pandi kirja just sellepärast, et idasaksas ametivõimud tahtsid saada teatud kindlustust selle vastu, et transiitkokkulepet ei kasutaks põgenemise abistamiseks Ida-Saksamaalt. Saksa Liiduvabariigi valitsus omalt poolt on tegelikult korduvalt avaldanud hoiatusi, et transiitkokkulepet ei kasutataks kurjasti.

Peamiselt on seejuures hoiatatud selle eest, et organisatsioonid ei püüaks transiitkokkulepet kasutada rahaliseks kasutamiseks inimeste arvel, kes tahavad lahkuksa Ida-Saksamaalt.

Nilsuguste organisatsioonide vastu suunatud hoiatused algallikaks on muidugi Ida-Berlinis toimunud kommunistlikud kohtumõistmised, mis seni käisid kinniste uste taga, nüüd aga lelavad aset rohkem avalikult. Senistel kohtumõistlustel on otseselt või kaudselt süüdistatud inimeste salavõs karistatud vangistusega viiest kuni kümne aastani.

Süüdimõistete koguarv pole lähemat teatavaks saanud, kuid ulatub tõenäolikuks juba mitme sajani. Rõhkem andmeid on seavast avaldatud viiside ja abinõude kohta, mis alakaubitsemisel inimestega on kasutamist leidnud. Selles osas töötab register kujuneda veelgi rikkalikumaks vastavalt avalike kohtumõistmistele kestvusele.

Kõiges selles informatsioonivoolus püsib aga suur lünk. Idasaksas võimurid ei ütle sõnagi selle kohta, miks paljud idasaksalased püüavad maalt lahkuksa ka hingehinna eest. Sellest vaigitakse, sest vastasel juhul peab ühes tunnustama, et kõiges on süüdi vägistatud vabadus kommunistliku ikke all.

A.K.

Jaan Kuare lõpetas llinlost ülikooli Champaigns magistrikkraadiga administratsiooni alal, liisaks eelmisel aastal samas omandatud magistrikkraadi reklaami alal. Donita Kay Kuare, eelmise J.K. abikaasa lõpetas sama ülikooli BA kraadiga psühhilooia alal.

EEVI END

Mikiveri näitus

17. nov. avati Olev Mikiveri maalide näitus Väli-Eesti galeriis, Lilla Nvg. 8. Näitus kestab ainult 10 päeva, mis on tõesti liiga lühike aeg. Viimasel ajal on linnud rohkem näitusi, kuid üks oleks soodsam nii vaatajate, kunstnike kui ka vahendajate seisukohast, kui näitused paigutatakse pikema ajavahemikku ja vaatamisse oleks pikem?

Kunstnik oma avasõnavõtus (ja ka ajalehe-intervjuus) jagab oma maalid kolme gruppi: memuaarimaastikud lapsepõlvkodu (miliseid ta ise peab suhteliselt realistlikeks), ümbrus kunstniks kujundatud ja lõpuks lulest inspireeritud tööd. Jagamine on emotsionaalne, märkides ära peamiselt seda, kus kunstnik on saanud oma inspiratsiooni. Üldilmet ja stiilitundub Olev Mikiveri praegune näitus terviklikumana kui näitus 2 aastat tagasi. Kodumaalide näiline realismus ei ole just suur, kui võrrelda neid Ignaberga maastikuga eelmisel näitusel. Kui just realistlikumat käsitlust otsida, siis ehk leidub seda Sireleis (11) ja Siljansnisi maastikus (15). Kason see karakteristlik meelepõlvkule, et just need tööd endile esimestena ostjad leidsid?)

on võinud kunstnik püüda leida nnd, kirjanikest rääkimata (Baudelaire!). Kuna nad ei ole ju "silt ilmast", siis tekib mõnikord raskusi neld kooskõllalisse vormi sulgeda hoopis maise maastikuga. Mikiveri pilved elavadki mõnikord päris omaette elu ja vahel on tunne, et nad oma maalitud laotusest kipuvad välja jalutama.

Näitus terviklikumal maale on Suursoo (1) ja Aed (4). Esimese kergeit stiliseeritud puudes ja maas on kauneld soojat sügisvärve ja vaataja fantaasias astuv jalatunne pehmet sood. Aed on taas kaaluka kompositsiooniga stilis hoitud maal, täis kõlavaid toone ja poeesiat. Värviakna Nõmme (2) harmoonilisust häirivad aga just tugevasti stiliseeritud rasked pilved, mis tunduvad nagu elaval oma iseeu. Sama nähtus, veelgi markantsemal kujul, on maalil Suvine tegevus pilvedes (6), kus fantastilised pilveratsund võrdmelt taltsalt stiliseeritud lappmaastiku kohal nõjuvad ebakõllalise liialdusena. Seevastu on vee-taeva-pilvede vahekorrad väga harmoonilised realismi-lähedases Kivises heemes (3).

Guashshide tuumaks oli oletatavasti kavatsatud luuleseerla, millest näib välimus olevat vald kaks. Rahvalaulumaa III (13) "lauluareaga" teavas on huvitavamaid, samuti värvirohke Lehed tuules (12). Nimetama peaks ka eelpool teises ühenduses mainitud "reisikirja" siljansnasil (15), kus mägede tõmbid harjad tõusevad rahulikes rohelis-sinistes varjun-des.

Olev Mikiveri maalides on sageli kerget dekoratiivsust, mis võib teha nad kohati pealiskaudseks ja kergekõllaliseks. Nad ei ole aga kunagi kuivad ega igavad, sest nendes on elamuslikku soojust ja mõnikord ... lõbb nels õitsele romantika siinne lilli.

Olev Mikiveri: Päike, kuu, tähed (linoolõige). Mikiveri maaligute näitus toimub 17.–28. novembrini V-E, Lilla Nvgatan 8, Stockholm. Näitus on avatud kella 10–17-ni, laupäeviti kella 10–15-ni.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhani Kokka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetaja ka talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 nr.
Postiaadress: Box 607
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskilutuna Juri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eeskilutuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kulutusarvete postigiro 60 58 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 158.-
Termin (4 kuud) kr. 87.-
Kuu kr. 15.-

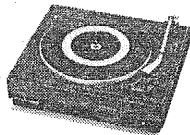
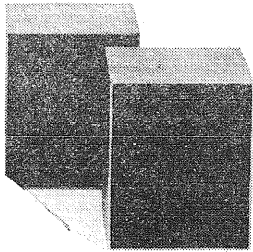
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eeskilutuna-Kurirens
Tryckeri AB Eeskilutuna 1973

Reedel, 23. nov. toimus pärast põhjalikku ümberehitamist NORRMALMS RADIO & ELVARUHU AB ülmoodsa TV, raadio ja stereo osakonna avamine. Kasutage avamise erisoodustusi!

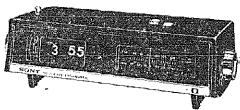

RANK ARENA

**Garrard
SP25**

Paketpris
1.375:-

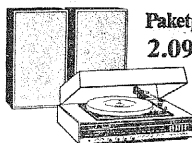

Sony's stora klockradio i ny design med ännu finare högtalare, väcker med radio eller summer, låter dig somna till radio och stänger av sig själv, ton- och volymkontroll på fronten.

395:—

En bra affär.

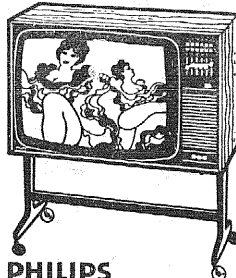
**Radionette
SM65G De Luxe**

Paketpris:
2.095:-

RADIONETTE

**Philips Karneval
Ny, ännu bättre
färg-TV**

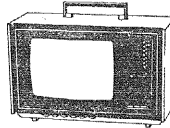

**PHILIPS
KARNEVAL 110°
Heltransistoriserad
26 tumms färg-TV**

Heltransistoriserad — bild på 15 sekunder utan förvärmning □ 26" bildrör □ 6 tangenter för kanalval med indikering □ Skjutreglage för alla funktioner □ Två framtänkade högtalare □ Underrede med hjul medföljer

3.845:-

National

TC-42 S
Bärbar 14" färg-TV
Heltransistoriserad
Elektronisk kanal-
väljare
Magic Line fin-
inställning
Färger: Vittack,
Palisander

2.495:-

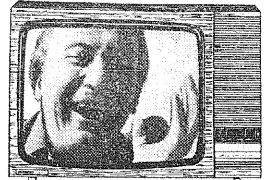
National

RQ-421 SD
Elegant portabel
kassettspelare.
Nät- och batteridrivna.
Inbyggd kondensator-
mikrofon.
Räkneverk, autostopp.
Tonkontroll.

425:-

**En Teledirigent
ger Carl Gustaf
bästa bilden i
hans Grundig**

Jag var nog bland de första i Sverige som köpte en "Morgondagens färg-TV" — Grundig Color 6010 med trådlös Teledirigent.

När jag från färdtöjen sätter på min Grundig med Teledirigenten får jag bild och ljud direkt.

Med teledirigenten kan jag också växla program.

Men den största fördelen är att från rätt tittavstånd kunna ändra ljus, ljud och färg mellan olika färgprogram.

Då får jag bästa bilden i min Grundig.

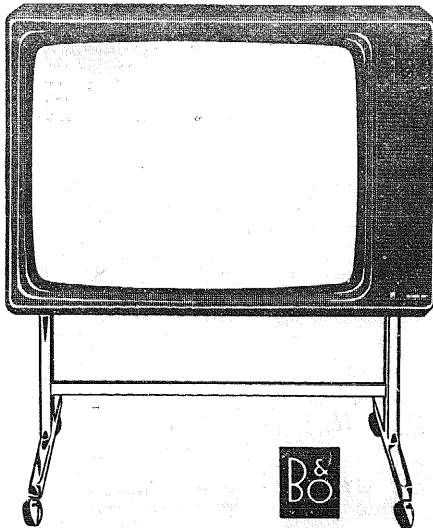
Sen kan jag med Teledirigenten även stänga av min TV, och det är ju inte minst viktigt ibland.

Carl Gustaf Lindstedt

GRUNDIG

Morgondagens teknik
i dagens hem.

4.250:-

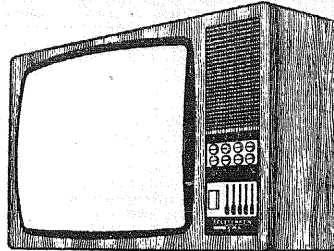

BEOVISION 4000

Bang & Olufsen's nya heltransistoriserade färg-TV med automatisk reglering av balansen mellan färgerna. En ovanlighet på TV: framtänkade tryckkammarhögtalare som ger stort, skönt ljud. Uppbyggd på moduler, enkel service.

4.200:-

**Kompakt
26-tummare!**

**TELEFUNKEN PALcolor 743
Heltransistoriserad**

- 26", 110° färgbildrör
- Små yttermått
- Impulsplattor — snudda så byter Ni program!
- Ljudet kommer direkt (heltransistorisering)
- Suverän färgåtergivning —

fattas bara annat! Det är ju Telefunken som utvecklat PAL, färg-TV-systemet Europa gått in för!
● Klar för TV-kassettspelare och bildskivspelare

3.995:-

LUXOR
Sveriges mest köpta
färg-TV

NYHET!

Luxor 26" Färg-TV 110°
Colorama de luxe 2631

LUXOR...då är den bra!

3.995:-

**Obs! Luxor transistorradio igale värvus-TV ostjale preemiaks (kuni 8.12.73)
10 st. LP-plaati igale stereo ostjale vähemalt 1.000:- kr.ostu puhul (kuni 8.12.73)**

**norrmalms radio
& elvaruhus ab**

Svandammsplan 2, Hägersten. Tel. 43 13 50 (Radio, TV)
LM Ericssons Väg 17, Hägersten. Tel 43 13 13 (Majap. masinad)

Eestlastele eriti soodsad hinnad ja järelmaksu tingimused.
Tasuta kojusaatmine ja installeerimine.
Vahetamisõigus 8 päeva jooksul.
Erisoodustus — oma teenindusosakond.

Esmaspäeval, 26. novembril avame uue majapidamismasinat spetsiaalosakonna LM Ericssons Väg 17, Hägersten. Teretulemast!

Villem Koern In memoriam

Eesti Vabariigi Tartu ülikooli vabasse maailma pääsenud õppejõudude reast on igaveseks lahkunud eksperimentaalse füüsika professor Villem Koern. Ta suri 2. novembril s.a. 70. aasta vanuses.

Villem Koern sündis 25. juunil 1903. a. Koerna talus, Uue-Võidu vallas, Viljandimaal. Pärast Uue-Võidu vallakooli ja Viljandi Maakonna Realgümnaasiumi lõpetamist 1922. a. atub Villem Koern Tartu ülikooli matemaatika-loodusteaduskonda ning liitus üliõpilasena Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmeks.

Ülikooli lõpetab Villem Koern aastal 1929, aga juba 1928. aastast alates töötab ta ülikooli füüsikainstituudi juures assistendina ning hakkab end ette valmistama tulevase õppejõu tööle. Selle põhjaliku töö tulemusena saavutab Villem Koern ainult üks aasta pärast ülikooli lõpetamist mag. phil. teadusliku kraadi. Umbes samaaegselt abiellub ta samuti teaduse teenimisega tegeleva mag. phil. Ella Sarvikuga.

Töötades ülikooli juures edasi jätkab Villem Koern füüsikaalast teaduslikku uurimist ning pärast teadusliku stipendiaalimena töötamist ka Riia, Stockholm ja Göteborgi ülikoolide juures aastatel 1928–1938, valmib väitekirj. Ta kaitses edukalt oma väitekirja ja saavutab dr. phil. nat. teadusliku kraadi 1930. Samal ajal nimetase Villem Koern eksperimentaalse füüsika professoriks Tartu ülikoolis ja füüsikainstituudi juhatajaks. Tema teadmisi ja pedagoogilisi võimeid kasutab ära ka Tallinna Tehnikaülikool, kus ta töötab õppelehtedele tähtsana teoreetilise elektrotehnika alal 1939.

Villem Koern perekondlikus elus leiab aset rõõmus sündmus 11. jaanuaril 1940 – imalvagu näeb tütar Epp.

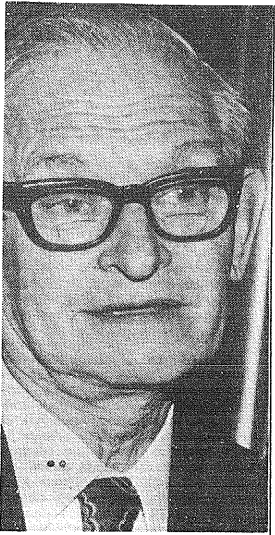
Oma teadusliku ja pedagoogilist panust ootades eesti maa ja rahva häaks saab Villem Koern rakendatuna alulni kuni aastani 1944. Niisuguse, kel oli võimalus põgeneda pealtungiva Nõukogude Liidu armee – ja vägivalga – võimu eest ning osaliselt ihuaset, osaliselt tormistele sõjapäevadele, niisugus ka Villem Koern oma perekonnaga põgeniku teele, et kindlustada endale ja perekonnale elu ja vaba arengut vabas maailmas.

Jõudnud Rootsi, töötab Villem Koern alul kindlikus Tehnikaülikoolis Stockholmis teadusliku uurijana aastatel 1944–1946. Selle järele leiab ta sobiva ja rohkem tutu- tootva töökoha Höganssi Kontserni Kesklaboratooriumis Höganssi füüsika sektoris juhatajana. Enne asumist uuele töökohale suureneb aga perekond veelgi ühe liikme võrra. 13. aprillil 1946 sündib poeg Andres.

Elades ja töötades rahulikus ja vabas usukonnas ja ümbruses Höganssi, kulgeb Villem Koerni elurada harmooniliselt teed kuni pensionile kättejõudumiseni ja ka pärast seda. Aga 28. oktoobril 1971. aastal tabab Villem Koerni kurb sündmus. Surma läbi lahku elukaaslane Ella Koern. Mõlemad lapsed on täiskasvanuna lennanud välja ning Villem Koern jätkab üksi oma elu Höganssi-kodus.

Käesolevate ridade kirjutaja ei kuulu Villem Koerni arvukate õpilaste ega ka nende hulka, kes võiksid kirjutada Villem Koerni teaduslikust õppe- ja uurimistööst füüsikateaduse kompilatsioonid maa ilmas. Mida aga allakirjutatu seoses Villem Koerni rännuga igavikku tahab esle tõsta ja rõhutada, on Villem Koerni panus meie üldkultuuri ja üldrahvusliku tegevuse ja töö valdkonnas. See on suur ja väga mitmekülgne. Juba koolinoorena on ta agaralt tegeve Eesti Noorsoo Liidu Viljandi Osakonna juhatuses.

Samaaegselt organiseerib ta eesti rahvuslike skautide "Noorsepaad", on Sakala Maleva abipäälkiks ning hiljem, aastatel 1923–1925, "Noorsepaade" Liidu presidendiks Tartus. Oma elu Tartu perioodil võtab Villem Koern kogu aeg aktiivset osa ka Kaitseliidu

Professor Villem Koern.

Tartu Maleva tööst, töustes reamehest kompani päälkuni.

Eriti viljakas on Villem Koerni tegevus eesti üldrahvusliku alal pagulasajast. Ta on pikemat või lühemat aega kuni oma elu lõpuni tegeve järgmistes organisatsioonides: Eesti Komitee juhtausse esinduskogu liige, Höganssi Eesti ühingu esimees, Höganssi Täienduskooli korraldaja, Helsingborgi Eesti Täienduskooli Lastevanemate Komitee esimees, Eesti Rahvusfondi esinduskogu liige, Eesti Rahvusnõukogu esinduskogu liige, EELK Lõuna-Rootsi Koguduse abiesimees ja esimees, Helsingborgi Skaudisõprade Seltsi esimees, Eesti Üliõpilaste Seltsi Lõuna-Rootsi Koonduuse abiesimees ja esimees.

Töö paljudes organisatsioonides nõuab suurt tahtet ja energiat, aga ka eneseohverdust. Ja selleks oli Villem Koern alati valmis. Katkenuud on nüüd see võimekas eluloo. Järele on jäänud kahtlune ja lein. Järgitu meie kõhite austus ja tänu teda ta igaviku rännul.

ARTUR TASKA

Abel Lee, kustrnik Torontos, esineb sealse Eesti Majas nähtusega. Ta viimane esinemine Torontos erinähitusega oli 1968.

Ado Parlo mälestuseks

Göteborgi eestlaskonnas üldtund advokaat Ado Parlo suri Göteborgi haiglas 7. novembril s.a. peale lühemaajalist haigust.

Kadunu sündis 18. septembril 1892. a. Läluse vallas, Sootaga külas, maaler Theodor Parlo ja tema naise Luise pojana. Selles lasterikkas ja tugevate perekonnasidemetega kokkuliidetud kodus – neid oli kokku 9 last perekonnas – oli poeg Ado vanuselt kolmandaks lapseks.

Peale alghariduse saamist Läluse Kihelkonnakoolis asus Ado Parlo Peterburgi, kus töötas ja samaaegselt ka õppis edasti tsariaja viimase kolme aastal. Kuid juba enne pöördumist aegade saabumist on Parlo tagasi Eestis, kus septembris 1919 asus töötama vastustatud Riigikontrolli. Sellele asutusele annabki Parlo valdava osa oma elutööst, sest ta töötas Riigikontrollis vanema kontrollöörina kuni 31. detsembrini 1940. Suured ametiallised oskused kui ka täpsus ja töövõima teevadki seda, et Parlo oma töökohal muutub äärmiselt hinnatud kaastöölis. Tulemuseks on see, et Vabariigi President auvääribast Parlo' tsiivilteenistuse alal väljaantava Valge Tähe ordeniga.

Riigikontrolli pingerikas töö ei suuda aga takistada edasirühkivat Parlo' lõpule viimast oma gümnaasiumi õpinguid ja saavutamast abituriumi Tallinna Kolledžis ning pärast seda rohkete töökrooni ka lõpule viimast oma juriidilisi õpinguid Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas. 1943. a. asus Ado Parlo advokaatuuri.

Oma töölesannete kõrval oli Parlo pangarevidendiks Tallinnas ja juriskonsuldis A/S Talco's. Inguva võttis Parlo osa Kaitseliidu tööst.

Aastal 1924 abiellus Parlo Leonore Bötcher'iga. Nende tütar Elio, kes ka elab Göteborgis, jumaldas oma isa, sest perekond tegi kõik võimaliku Elio edasisaamiseks ja tema elu kindlustamiseks. Oma eluslitsilise Nora vastu oli lahkuks äärmiselt soojalt tähelepanelik ja hoolitseja ning võitis veendumusega, et alulni tänu abikaasa alati selle nooruslikule abile oli tal elus õnnestunud üle saada kõigist raskustest ning takistustest.

Pagulasõlve esimesed aastad elasid Parlo' Lundis, kus kadunu alul oli arhiivitööleiks Lundi Ülikooli juures. Hiljem töötas ta Skä-

Ado Parlo

ne-Malmö Kindlustusseltsis ja Rolf Jacobssoni Revisjonibüros. Aastal 1948 kolib perekond Göteborgi, kus Parlo saab töle Skandinavisika Banken'i revisjoniosakonda, töötades seal edasi veel palju aastaid pärast oma pensioniaja saabumist.

Oma otsekohese töö kõrval jätkas Ado Parlo Göteborgis advokaadi tegevust, aaldas rohkelt kaasmaalasi nende juriidilistes küsimustes. Kuid erilisel tuleb kindl meelutada seda momenti, et Göteborgis ei ole vist küll ühtki eesti organisatsiooni, kus Ado Parlo ei oleks kaasa olnud ja juhtivalt tegevenud. A/S Göteborgi Eesti Maja kinnisvara osu juures oli kadunu otustavalt tegevuses.

Teistest kohalikest organisatsioonidest tuleks esile tõsta Göteborgi Eesti Seltsi, Sihtasutus Koitjäreve, Tallinna Lõpukonda, Eesti Rahvusfondi, Eesti Laste Abistamisühingu ja Eesti Komitee Göteborgi Osakonda, kus Parlo igas ühes neist on kaasa tegevenud kas juhatuseliikmena või revidendina. Eesti nooruse probleemid on kadunud alul olnud südamelehedased ja ta on vastavaid küsimusi pidevalt üles võtnud organisatsioonide koosolekutel.

Oma auväärsele aastaarvule vaatamata tundus Parlo alul nooruslikuna ja olevana täis elujõudu. Kuni viimaste päevadeni harastas ta oma igahommikust võimlemist ja tegi sageli pikki jalutuskäike. Ta oli eluajataava iseloomuga, alati sõbralik ja vastutulelik ning seitskonnas ikka teretunud osavõtu. Pagulaskonna eluavaldustega oli ta alati kaasas ja oma panuse nende kasuks andis ta täiel määral ning ilma reservatsioonidega, kannatuse sisemisest vastutustundest. Kallis Ado! Sinu naime, tütar ja tütrepoeg ning Su sõbrad ja tuttavad lähedalt ja kaugel mälestavad Sind sügavas leinas ning soovivad Su püümuarhuliku puhkamist siin võõrmaas mullas.

HEINO RIOMAR

Kohalik elu

STOCKHOLM

Tennisklubi koosolek

Stockholmi Tennisklubi aasta-peakoosolek tolmub reedel, 30. nov. kell 18 EÜS-i ruumides Regeringsgatan 80. Kõik teretulemast!

STOCKHOLM

Kirjandusõhtu

Eesti Kultuuri Koonduise kirjandusloimkonna korraldusel tolmub pühapäeval, 2. detsembril kell 17.30 Stockholmis Eesti Majas "Naiste loimingu õhtu", kus eeskavalises osas esinevad Karin Saarsen, Keete Ainver, Helmi Mäelo, Ada Otema, helmi Rajamaa, Ilon Wikland-Pääbo. Muusikalises osas esineb helilooja Salme Purre. Kohvilaud. Sissepääs koos lauakattega Kr. 15:– Pensionäridele ja õppivale noorsoole Kr. 12:–. Eelregistreerimine EKK büros, tel.: 11 31 16.

Võrus suri 18. oktoobril Hermann Kapp, sünd. 27. veebr. 1900 Tatu-maal.

Jüri Adila 60-aastane

Göteborgis tähistab 22. novembril oma 60-ndat sünnipäeva majandusteadlane Jüri Adila. Lälum avalikkus tunneb juubelari lugupetud rahvusliku tegelasena ja väsimata kirjamehena meie probleemide käsitlemisel.

Jüri Adila sündis Tallinnas. Lõpetas a. 1932 Tallinna Poeglaste Kommertsgümnaasiumi. Koolist alates kuni tänaseni on Jüri Adila aktiivselt osa võtnud paljude eripalgeliste organisatsioonide tööst. Et tema võimeid olid hinnatud juba koolipoisina, näitab see, et tal püüda abiturientidekõne Riigiväinemale.

Sügisel 1932 astus Jüri Adila Tartu ülikooli. Õpingute kõrval lõi ta agaralt kaasa üliõpilaskonnas ja hõimutegevuses ning andis tõhusa panuse korp! Rotalia töös. Sügisel 1935 lõpetas ülikooli majandusteadlasena.

A. 1935–38 täiendas ta ennast inglise keele alal Londonis. Samal ajal oli ta ka "Postimehe" kirjasatjaks Inglismaal. A. 1936–40 oli Adila Viljandi Ühispannga välis- osakonna juhataja. Tema Viljandi – perioodil võib konstateerida kontaktide avardumist suuremaiks ülesandeks. Okupatsioonide ajal tuli tal tegeusteda rahvusliku iseloomelike kaitses mitmel pool. Paguluses töötas J. Adila alul Göteborgi Kunstimuseumi arhiivis ja aastast 1946 Göteborgi Panga välis- osakonnas.

Jüri Adila

Jüri Adila on neljal korral välitnud Rootsi Eestlaste Esinduse saadikuks Rahvusliku Koostöö Keskuse nimekirjas. Ta on kõigil neil aastail olnud Esinduse väliskomisjoni liige ja delegaat Ülemaailmes Eesti Kesknõukogu Euroopa-büros, viimase perioodil Rootsi delegatsiooni juhina. Läl-Roostis Koguduses on ta seotud juhatusliikmena.

Jüri Adila on tuntud hea ja sisurikka kõnelejana, mida on võimnud tõdeda paljudel suvepäevadel, aktustel jne. Kuid suurema panuse eestlusele on ta annud publitsistina ja ajakirjanikuna meie kodumaa, Riikikomi ja Ida-Euroopa olude selgitajana ning välispoliitilise vaatelejana. Ta kõpanus selles osas on imeteldav. Ei ole vist ühtki vabas maailmas olevat eesti ajalehte ja ajakirja, kus ta pole kirjutanud või kus pole tema artikleid tsiteeritud.

Agav veel rohkem on ta kirjutanud võõrakeelsetes väljaannetes: rootsi, saksa, inglise, prantsuse jt. väljaannetes. hea keelteoskus ja paljud isiklikud tutvused balti ja ikestatud rahvaste poliitike ning teadusmeeste hulgas on aidanud kaasa ta paljudel reisidel isiklike kontaktide ja kirjavahetuse kaudu ühistudada ja aktiviseerida meie ühist võitluspanust.

Loodame, et Jüri Adila vahe sulg veel palju aastaid töötab meie probleemide valgustamiseks ja et tema ideederohke isiksus rikastab meie rahvuslikku elu.

Sünnipäeva puhul Sulle ja Sinu abikaasale tugev käepigistus!
LEO KARUPÄÄ

Karl Jõks sai Toronto linnavalitsuselt preemia erilise julgustuse eest konstrueerimise eest jätmete pressimise masinale.

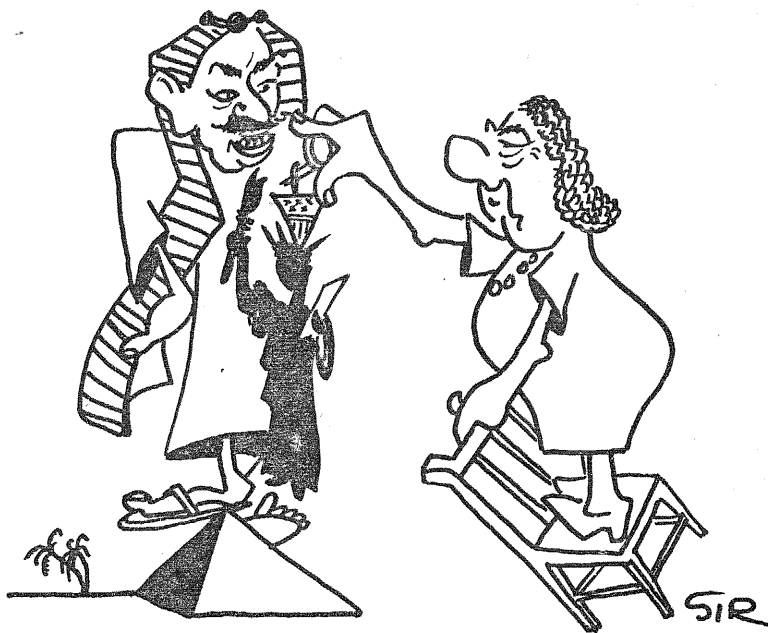
San Francisco saab Eesti Maja?

SAN FRANCISCO (EPL): Pärast kaksikümne aastat rääkimist, pooliteist aastat plaanistamisest ja viimased kolm nädalat tegetsemist muutusid möödunud pühapäeval San Francisco Eesti Kooli ruumides toimunud rahvakooolekul paljudes peades kõlunud ideed realistlikeks mõteteks Valiti ajutine Eesti Maja Ostukomitee, kuhu kuuhuvad juhatusel liikmetena (otsuste tegemisel hääleloigusega) – Hans Leeman, Valev Lusik, Mati Valter, pr. Sirje Vahtra ja ins. Albert Klaar. Ostukomitee Nõuandjate Kogusse kuuluvad kõik San Francisco piirkonna eesti organisatsioonide esimehed ja tehniliste nõuandjatenä – arh. Valdmar Heitur, insenärid dr. Rein Luik, Uno Veldeman ja Arne T. Kint.

Kõne alla kerkinud kinnisvara, mis asub San Francisco esilinnas San Carlos, tutvustas segakoori esimees Hans Leeman kul objekti avastaja ja ostuaktsiooni käikupaneja. Kohapealsed organisatsioonid on juba hoonet tutvunud ja peavad seda sobivaks.

San Carlos asub eestlaste elukohtade tsentris – viieteistkümmet kilomeetri raadiuses selle ümber eluneb sada eesti perekonda. San Carlos asub San Francisco südamest 40 km lõunas ja sama palju naaberlinnas San Josest põhjas. Piirkonnas elab 1000 eestlast. Mulde loetakse San Carlos kliima poolest kolme parima hulka maailmas Kanaaria saarte ja Madagaskari kõrval 235 pilvitu püevaga aastaks. Linnakeses on 32.000 elaniku.

Eestlaste poolt Eesti Majaks kavatsatav kinnisvara asub San Carloses südames, otse raudtee- ja bussijaama juures ja koosneb krundist ja sellel asuvast vanemast viieteistkümmet majast, milles keldrikord on kasutatav. Eestlased saaksid talgukorras hoonet moderniseerida ja korda seada. Ostuhind vastab tegelikult alulni kohalike hindade järele krundi hinnale. Vallitud ajutise juhatuses ülesandeks jääb eeskätt osatähtede levitamine, samuti põhikirja väljatöötamine. Ühe osatähe hinnaks on sada dollarit. Esimese kolme nädala jooksul, ilma suurema organisatsioonistööta, on 17 perekonda annud lubaduse vähemalt kümne osatähe ostmiseks. Kogusummas oli möödunud pühapäeva õhtuks lubadusi kokku 21.000-nõ dollari väärtuses. Rahvakoooleku ja samuti komitee liikmete enamus arvamus on see, et veel samapalju oleks lubadusi vaja enne osatu teostamist.

Õiglane rahu või võitjad ja võidetud

Sovjeti eksport ei suuda katta õlivajadust läänes

On selge, et N. Liit vaatleb lääneriikide vastu suunatud araablaste õlihoiukotti teatud rahuldusega. Ent sellest hoolimata ei peeta praeguses staadiumis usutavaks, et Sovjet ise piirab oma õlieksporti läände. Teisalt ei saa ka oodata, et venelased suurendavad oma toorõli väljavedu, eesmärgiga kompenseerida seda õli, mida araabia riikidest pole võimalik sisse tuua. Osalt on see seletatav sellega, et Sovjeti õlitootang pole üksikõik kui suur. Näiteks oli eelmise aasta vene õlitootajate kaunis raske, kuigi tänavune tootang peaks olema suurem.

Õlitarvidus N. Liidus kasvab umbes kaheksa protsenti aastas. Vene siseturget kasutab sellest kaks kolmandikku, ülejäänud kolmandik eksporditeeritakse. Mõeldud aastal näiteks ekspordeeris N. Liit 107 miljonit tonni, kusjuures pool nimetatud kvantumist läks Varsavi-pakti riikidele.

Rumeenia ei saanud midagi, kuna sealised õliallikad katavad sisemise vajaduse peaaegu sajaprotsendiliselt. Tuleb märkida, et Kuuba ostis 10 miljonit tonni vene õli ja et välismaad kvantumid saadeti ka Mongooliasse, Põhja-Koreasse ja Põhja-Vietnami. Ülejäänud muidugi maha lääneriikidele. Rootsi näiteks ostab sel aastal neli miljonit tonni vene toorõli.

Vastavalt vene õli-viisaastakule toodaks N. Liit kahe aasta pärast 496 miljonit tonni toorõli. Sellest läheks 136 miljonit tonni ekspordiks, kusjuures idabloki riigid vajaksid 60 miljonit tonni. Jääk ehk umbes 75 miljonit tonni saadetakse sel juhul läände.

1975 saaksid idabloki riigid umbes ühe kuuendiku oma õlivajadusest araabia riikidest ja Põhja-Aafrikast. Ja 1980 importeeriks nad umbes poole oma õlist nimetatud piirkondadest. Ei peeta võimalikuks, et N. Liit lubab V-pakti riikidele rohkem õli sisse maadest, mis asuvad enamvähem väljaspool

Sovjeti kontrolli. Põhjus on julgeolekupoliitiline.

N. Liidu enda sisemine õlivajadus on viimastel aastatel kiiresti tõusnud. Põhjuseid on mitmeid. Näiteks raudteevõrgu elektrifitseerimine ja osalt üleminek diiselduritele 60-ndatel aastatel neelab tohutult õli. Samuti on kiiresti suurenenud transpordid maanteedel, peale selle nõuab üha rohkem kütust ka kasvav eraautode park.

Arvestuste kohaselt kasvab eraautode arv N. Liidus umbes ühe miljoniga aastas. Iga aastaga on suurenenud õlitarvidus ka tsiviil- lennu sektoris ning kaubalaevastikus, kusjuures muidugi ka tööstus vajab endiselt tohutult rohkem õli otseks kütuseks. Kuid õli vajab ka kiiresti ekspandeeriv keemiline tööstus.

Sovjet saab oma toorõli peamiselt üheksast suurest piirkonnast. Vanimad õliallikad hakati eksploateerida juba tsaarajaajal, kuid sääl hakkab produktioon langema. Lihtsalt sel põhjusel, et õli hakkab otsa saama. Tegemist arvatud juhul on õlipiirkondadega Bakus, Krasnodari piirkonnas Põhja-Kaukaasias ja mõnedes väikesemates kohtades Kasahstanis.

Tänapäeva tähtsaimad õliväljad asuvad Volga ja Uraali vahel ning Gruzijas, mis asub Põhja-Kaukaasias. Produktioon sai alguse pärast Teist Maailmasõda ja sealised õliallikad katavad umbes kaks kolmandikku tootajate produktioonist.

Täiesti uued õliväljad aga paiknevad Tümeni piirkonnas Lääne-Siberis, Mangusjalaki poolsaarel Kasahstanis, Turkmeenias, Orenburgis ja Ufa aladel Uraalis.

Eriti loostundvaks peetakse leide Lääne-Siberis, kus õliallikavad annavad umbes 100 miljonit tonni aastas. Vastavalt plaanidele toodavad Lääne-Siberi õliväljad aastal 1980 kuni 280 miljonit tonni toorõli aastas.

Sovjeti eksperdid aga märgivad, et leitud nimetatud alal peaksid olema tohutud kuna ala ise on äärmiselt suur, umbes 1,4 miljonit

ruutkilomeetrit. Takistavaks teguriks on aga karm kliima, muidugi eeskätt põhjaosas vastu Põhjaasas vastu Põhja Jäämerd.

Transpordid talveperioodil on ju kuidagi mõeldavad, kuid suvel muutub tundra läbipääsmatuks sooks. Lumesulamisest tekkinud vesi ei saa ka ära vajuda, kuna seda takistab ligikauds. Alnsad transpordid toimuvad praegugi veel jõgedel ja muidugi ka lennukitega, kusjuures näiteks puurimisvarustust on kohale toimetatud helikopterite abil.

Kuna lääne eksperdid on veendunud, et suuri kvantumeid toorõli leidub kaspi mere põhjas, on venelased seniajani suhtunud mereõli puurimistesse üsna ükskõiksest. Alles viimasel ajal on hakatud puurima liellikuvaate puuritoride abil, umbes nii nagu seda on tehtud Rootsi lõunarannikul.

Aleksander Haavanit, end. Tallinna linna aianadusarhitekt ja praegune puukooli omanik ning aianadusarhitektuuriline konsulent Owen Sowden Kanadas tähistas oma 70-ndat sünnipäeva.

EESTI MAJA WALLING. 34-1
Perevaline: 21 81 34
Majavanem: 11 47 77

Seltskondlikud ruumid on avatud äripäeviti kell 11.30-19.00 laupäeviti kell 14.00-17.00 kuld pühapäeviti on ruumid suletud.

Sooja toitu serveeritakse Eesti Majas äripäeviti kell 11.30-13.30 ja 17.00-18.30 (laupäeviti on vaid kohviku osa avatud).

Ruumide üürimine toimub Eesti Maja perenaise kaudu telefonil 21 81 34. Kõigile ka meil on ettepanekuid! Kui on erilisi soovide, katsume neid lahendada.

Majavanema büroo on avatud teisipäeviti kell 9.00-18.30 kolmapäeviti kell 11.00-15.00 ja neljapäeviti kell 14.00-18.00.

Majavanema telefon: 11 47 77.

Soomepoisid loovad oma sihtasutuse

Oktoobrikuu viimasel nädalavahetusel kogunes Lõuna-Rootsi Eketi asulasse kumagiel vahatahtlike Soome kaitsevõime, et tähistada oma ajalooorganisatsiooni esimese tegevusaastapäevikut. Võõrustajaks oli AB Kangroverkeni omanik Enno Kangro, sõjapäevil tankitõrjuri mitmel rindel. Külalisi saabus rongil ja autodel Stockholmist, Göteborgist, Malmöst ja mujalt ligemale kakskümmend, muude seas ka endine lota, pr. Loida Laan, kes oli üks vääriluid naissoo esindajaid kumagiste eesti vahatahtlike hulgas hõimumaal. Esimese päeva pärastlõuna ja õhtu veedeti piduliku õhtueinega, mille jooksul viirskendati sõbralikus ja kaasvõitlejaslikkus meeleolus vanade võitlusaegade mälestusi.

Järmsel päeval toimus ettevõtte sinduslikus "Kuketares" (moodsaks kontori- ja külaliskamaks umberehitatud endine kanala) töökooolek, kus mitme tunni vältel arutati soomepoiste liikumisega ja selle ajaloo ühenduses olevald küsimusi. Nimelt pandi aasta varem (7.10.1972) Landskronas alus Soomepoiste Ajaloo-organisatsiooni Asutavale Toimikonnale (SAAT) mis on oma esimese eksistentsaasta jooksul algatusrikalt tegutsenud ja neljast asutajaliikmest kasvanud arvukaks koguks.

Koooleku juhatajaks valiti Ilmar Suig, endine jalaväertement 200 I pataljoni arst ning protokolli- ja kirjalikuks sekretäriks dir. Rein Puusepp, kes vahatahtlike pataljoni Soomest liitus Emajõe-äärsetes ägedates lahingutes sügisel 1944.

Ilmar Suig rõhutas oma avasõnavõtet, et "21. jätku ainult kultuuritõrjast ja poliitikat, kui üks väikerahvas tahab tastaada oma vabadust ja omariiklust. Selleks vajatakse otsustaval hetkel ka sõduriparust. Eestlased näitavad oma valmidust taoliseks panuseks nii Vabadussõjas kui ka viimase maailmasõja keerises. Üheks kõige hilisemaks näiteks meie rahva ohvrimeelest olid eestlased vahatahtlike üksused Soome armee. Valides maapaguluse, saime õhtlast võimaluse olla oma rahva hääleks, vabas maailmas. Oleme osa viimastest generatsioonist Vabast Eestist. Meil on seepärast kohustus nii mineviku kui ka tuleviku nimel."

SAAT on juba avaldanud mälestusalbumi "Võidupüha Kannasel 1943" kui autentse dokumendi meeleoludest ja sõnavõtteid, mis oli kogutud 30 aastat tagasi kolmes eksemplaril ilmunud kaunitel illustreeritud albumisse. Selle tekst oli kirjutatud õppelaagri kantselise kirjutusmasinal. Tänu kaasvõitleja-sponsoritele, kes kokku panid vajalikud summad, on see kogutek nüüd reprodutseeritud nägusa värvitrukkis faksimil-tehnika, alles sel viisil alulandseks dokumentatsiooniks ühe Eesti vabaduse eest võidelnud generatsiooni tunnetest, mõtetest ja vaaetel ning samas ka noorte sõjameeste kunstilise loomingutarve nautitavaks väljaks. Kaks akvarelli selles albumis on kunstnik Olev Mikiveril, kolmas Kalju Jäppu (1943).

Feale mälestusalbumi väljandmise on ajaloofookmnd sooritanas koostöös muudsoomepoiste organisatsioonidega ajalooalinnal ankeeti, mille abil juba praegu on kogutud ja talletatud hulk väärtuslikku materjali. Seda tegevust otsustati jätkata ja laiendada et koguda isiklike mälestusi ja seltskondavõtte mineviku suhtes just need, kes seda ajalugu kord tegelikult tegid. Eesmärgiks on saada ühendust iga veel olemasoleva soomepoisiga, üksikõik, kus maal või maailma osas ta ka osaks.

Soomepoiste liikumisest ja selle võitlusvõimevõtet on küll lähemal ajal oodata ajaloolis-kroonikalist teost, mille autoriteks on Evald Uustalu ja Rein Moora, kuid selle töö avaldamisega pole soomepoiste ajalooliste materjalide allikad kaugelki veel tühjaks ammendatud. Generatsioon, kes deda patrioost liikumist kandis, on juba tunduvalt kahanenud nii lüanugites langenuna kui ka hilisema surma läbi lakkununa. Seepärast on õnneg koguda võimalikult palju isiklikku, otsestelt ja vahetult kogutud mälestusmaterjali ühest erakordselt ajastust meie kodumaa lähialajalos, kus tuhandet eesti mehed

otsisid võimalusi rahva vabaduse ja omariikluse taastamiseks.

Kooolekul tehti E. Kangro, K. Taimeti ja K. Talpaku poolt ettepanek praeguse ajaloo-organisatsiooni lalendamiseks nimetusega "Sihtasutus Eesti vahatahtlike soomes", millega võiksid liituda kõik soomepoiste liikumistest osavõtnud, misis ka need, kes ei kuulunud JR 200 koooleku. Ettepanekud koostöös otsustati aasta ka muudele soomepoiste organisatsioonidele. Selline sihtasutus looka lalaladarnad eelused kumagiste kaasvõitlejate ja relvavandade koondamiseks, autentsete ajaloomaterjalide kogumiseks ja avaldamiseks. Nilsuguse sihtasutusele oleks veel muidki ülesandeid, nagu näit. soomepoiste liikumist inspireeritud kirjandusloominu ja kujutava kunsti katalogiseerimine, mälestusmedalite kujundamine ja jagamine, kusjuures ei unustataks ka langenute mäkseld.

Nilsuguse organisatsiooni töhusesse olulisimaks tagatiseks on kaasvõitlejaski koostöö muude soomepoiste organisatsioonidega. Käesolev kommuniike ongi mõeldud üheskütseks neli ühinguile, kui ka kõigile neli Soome kaitsevõime kuulunud Eesti vahatahtlike ühineda sihtasutuse liikmeksõnda ülalmainitud eesmärgide taotlemiseks.

Seekordne kooolek Eketis omas regkem informatiivset seloomu. järgmine kooolek pärast kavade täpsustamist ja väljastõtamist otustati pidada sooses JR Sõprussühing peakooolekuga Stockholmist tulevasta algupoleil. Sõnavõtteid oli kooolekul rohkesti. Mitmed kaasvõitlejaski sidemeid tugevdati ja palju mälestusi värskendati. "Kuketares" leidis asust ka kunstnikus miniatuursis Olev Mikiveri ja Kalju Jäppu soomepoiste alinnelise loomingust muid j 30 aastat tagasi. Võõrustajale Enno Kangrole kinkis sõjakaaslane Tõnis Salum neli seadripun talme seda istutamiseks, sümboliteena kolmele sõprussühingule ja loodalvale soomepoiste sihtasutusele.

Lähemat informatsiooni Soomepoiste Ajaloo Oorganisationslooni, väljantund mälestusalbumi ja loodalva sihtasutuse kohta on võimalik saada juhatuselt adressil: c/o docent I.A. Juig, 80 Stenbäcksgatan 7, S-222 47, Helsingborg (Rootsis).

Ene Rebane kultuuri- nõuandjaks

TORONTO - Minister Robert Welch nimetas 23 liiget äsjaloodud Ontario mitmekultuurse nõuandvasse kogusse (Advisory Council on Multiculturalism) 23 liiget. Ainuke eestlasena kuulub sinna Ene Rebane Kitchenerist.

Septembris nimetati nõukogu esimeheks Ernie Checkeris Sudbury'st. Olles kasvanud välja mõeldum aastal peetud Ontario pärandi konverentsist, on nõukogu ülesandeks olla vahendajaks ja nõuandjaks valitsusele mitmekultuurse küsimustes.

Ene Rebane on inglise keele ja teatrikunstil õpetajaks Waterloo-Oxfords piirkonna gümnaasiumis.

Vangis ka 7 venelast

Ass. Pressi teatel on Süüria rindel vangilangenud araablaste seas ka seitse vene sõdurit. Venelased olid vangid võetud kuskil eeslinn punkris, millest Israeli tankid üle sõitsid.

Israelis anti ametlikult andmed kaotuste kohta viimases võjas. Sellekohaselt on langenud 1564 israeli sõdurit. Haavatute arv pole täda. 1967. a. 6-päevases sõjas israel kaotas ainult 806 meest surmuna.

Korp! Rotalia juubeli-aktuselt ooperirestoranti pidusaalis. Esircaas soome külalisi. Vasakult Ilmari Honkkanen ja tema abikaasa, Elvi ja Voitto Kunnas. (Foto Hiis).

Korp! Rotalia juubelil: Eestlus ja Rotalia kuuluvad alati ühte

Tänavu hilissügis on meie silases avalikus elus rikas juubelite poolest. Ümmargusi tähtpäevi on peetud niihästi meie tuntud kultuurinimestele kui ka akadeemilistele organisatsioonidele. Korp! Rotalia 60. a. juubeli üritused Stockholmis laupäeval, 10. novembril pidiolu jumalateenistuse ja sisuka aktusega kujunesid väärikaks meeldetuletuseks elujõulise korporatsiooni senisest tegevusest kui ka tiivustuseks selle edaspidistele eluavaldustele. Pidulikuks avataktiks oli osavõtrohke jumalateenistus Jakobi kirikus, kus kohal oli ka 25-liikmeline delegatsioon Varsinais-Soomalaineni osakondadest Helsingis ja Turus. Teatavasti seob Korp! Rotaliat ja nimetatud soome akadeemilist organisatsiooni 40 aastat pidevalt kestnud sõprusleping, sõlmitud 12. nov. 1933 Tartus. Ajatormid pole suutnud seda murda.

Korp! Rotalia värvidelaulu helide saatel kanti kirikusse selle sinimust-rohelise lippu auvalves saatel kooseluse: teine senior Sven Hanson, viilistlased Otto Reinson ja Juho Arras ning konfater Juhan Aavik. Nende taga sammus soome sõpruorganisatsiooni 3-mehelise lipuvalve nende oma puna-rohelise lipuga.

Järgnevat altariteenistust tõlmetasid õpetajad, korp! Rotalia viilistlased, Karl Kool ja Karl Laante. Esimene mälestas ka kõiki seni lahkunud Rotalia liikmeid, lugedes ette iga üksiku nime. Nende hulgas oli palju meie tuntud riigimehi, kõrgeid sõjaväelasi, teadlasi ja teisi nimekaid harilasi mitmel erisugusel tööpölvil.

Nagu õpetaja Kool mainis, oli nimekirja teatud lünkadega, kuna paljud liikmed on jäänud kadumaks Siberi vangipõlves või suure sõja keerises.

Päevakohase jutluse filosoofilisel teemal "Õpetuste konseptsiooni" ette pidas õpetaja Karl Laante, võttes motoks Johannese evangeliumi 18. peatükki, 37. ja 38. salmi.

Oma sügavalt läbimõeldud jutlusesse põimis ta tsitaate läbi aegade, alates Rooma aesevalitsejast Pontus Pilaatusest Jeruusalemmas, Böömi usumärtsist Jan Husist kuni A.H. Tammsaare, Pablo Picasso ja Gert Heibemäeni välja. Jutustaja sidus tõe terminit ka ülikooli-universiteedi ja universaalsuse – jumalusega ning oma korporatsiooni tõe tunnetamise põhimõttega.

Jumalateenistuse muusikalises osas olid kaastegevad sopran Helmi Klement ja alt Koidu Ventser, kes laulsid duette: Johannes Kappeli "Jehova, mu karjane" ja Jean Baptiste Faure "Kruusifiks". Oreoli oli saatjaks Harri Klisk.

Pärast jumalateenistust siirduti otse ületee asuva ooperihoone restorani piduruumidesse, kus pärast lõunat algas pidulik juubelaktus. Singli oli suhteliselt väikesevõitu saal täidetud viimse kohani. Aukulaiste hulgas viibis ka teeneka Rotalia viilistlase kes pr. Anette Uluots-Wernstedt koos oma arhitektist poja vii! Jüri Uluotsaga.

Rotalia ja Varsinais-Soomalaineni lipukestega ehitatud koosoleku

laia taga võttis istet Rotalia juubelaasta juhatus, esimees seniori Leo Karupääga keskel. Pärast "Gaudeamus igituri" laulmist pidas senior Karupää lühikese sisuka avakõne, milles ta eriti esle tõstis soomlaste vankumatut sõprust, peatuses põgusalt ka minevikul. Kõneleja rõhutas, et kuigi korporatsioon praegu on globaalselt laialt pilutatud, on tema liikmete valvuse alaline "ideaalide ning ürgsete väärtuste eest".

"Eesti elu ja Rotalia kuuluvad ühte," lõpetas kõneleja. "Ta on osa oma rahva lihast ja verest." Järgnes hoogne ühiselt lauldud eesti hümn. Kõne Rotaliast pidas viilistlane Jüri Adila, tuues kuulajate silmade ette sügestiliseid pilte korporatsiooni tegevuse mitmetest etappidest. Ta alustas mardiohtuga Peterburis 1913, mis oli uue organisatsiooni esimene pidulik koosviibimine ja millest ka kaks tsaaari valitsuse linnavahiti osa võtsid, keda oli saadetud eesti üliõpilasi kontrollima.

Edasi jutustas kõneleja Vabadussõja valmus peetud aastapäevast 1923 Berlin-Wilmersdorffis, kus peamine diskussioon kaldus Eesti tutvustamisele Lääne-Euroopas. Järgnes 11. nov. 1938 pidulik aastapäev vabariigitaegses Tartus, "Vanemuise" uues suures saalis, kuna oma maja ei suutnud mahutada 500 piduliku korraga. Siin olid auvalves juba Vabas Eestis sündinud noored mehed.

Ka sakra okupatsiooni-aegset korp! Rotalia aastapäeva novembril 1943 meenutas Jüri Adila. See oli salajane ja toimus ametlikult professor Peeter Kõpu 30-aastase tegevusjuubeli tähe all!

Kõneleja peatus ka tegevusel paguluses, nimetades, et uutes asukohamaades on read täienenud ning koos rebastega on sinimust-rohelisi värvikandjaid kokku 468 meest. "Võitlus vaba Eesti eest on ka võitlus vaba Rotalia eest," lõpetas vii! Adila, kes sai soojade kiiduväljenduste osaliseks. Viilumängu pakkus Cella Amure oma shamrikas isikus, kandes ette J. Avilku "Albumilehe" ja Ed. Tubina "Vana valts", ning "Külakarjase sarvelugu". Kõnnistik sai lilli ja südamliku aplausi.

Teaduslik ettekanne oli dr. Ilo Käbinalt, kes kõneles "Teadusliku farmakoloogia tekkimisest", tutvustades kuulajale Tartu ülikooli 1847 asutatud farmakoloogilist instituuti, mis oli esimeseks selliseks õppeasutuseks maailmas. Dr. Käbin meenutas ka Tartu ülikooli 300. a. juubeli viibinud toorkordset rootsi kroonprintsit Gustaf Adolfit ning juubeli teisel pidupäeval, 1. juulil 1932 avatud mälestustahvilt farmakoloogia professor Rudolf Buchheimile. Leipzigitis pärit saksa teadlane tolmis Tartu ülikooli õppejõuna 1847 kuni 1867, viies rohuteaduse seal kõrgele tasemele.

Buchheim töötas farmakoloogia professorina 20 aastat Tartus, kust siis pöördus tagasi Saksamaale. Nende 20 aasta jooksul valmis tema instituudis 77 doktoritööd, tema isiklike uurimustega kokku ligi 100 publikatsiooni. Muude rohuteaduse probleemide hulgas käsitlesid need tööd külahtistajaid, alkoholi, kloroformi, vahendeid ussiltöve vastu, raskete metallide toimet organismile j.m.

Dr. Käbin jutustas veel huvitavast Tartu teadlastest Oswald Schmiedebergiist, kes oli pärit Kuramaalt ja kes kirjutas kias ikalise töö kärseseeenes leiduva mürgi kohta, saavutades samuti maailmakuulsuse oma erialal.

Huvipakkuvale ettekannele järgnes pikk tervituste osa, milles kahtlemata domineerisid soome külalised. Varsinais-Soomalaineni sõpruslepingu allakirjutamisel viibinud Helsingi osakonna kuraator Voitto Kunnas kõneles sõdamikul, meenutades ka kadunud prof. Uluotsa ja Paldrok'i ning ühiselt lauldud "Im tiefen Keller".

Helsingi osakonna naiskuraator Marja Sissonen andis soojate tervitusõnade saatel üle "Kalevala"-motiiviga puna-vaige-musta rüüvalba, kuna Turu osakonna ahtlesimees Pentti Ahvio tõi kingiks oma ülikooli 50. a. juubeli medali.

Teised tervitajad olid: prof. E. Blumfeldt – Eesti Teaduslik Selts, Peeter Lee – Eesti Korporatsioon Lilit (kingiga kristallvaasi näl), Reet Valdsoo (akuni lillekimbuga) korp! Filiaae Patriae poolt, Marje Reimans – Eesti Nalüliõpilaste Selts, Lembit Kirila –

Uus-aasta ball GÖTEBORGIS

GÖTEBORG (EPL) – Nii vanem kui noorem, üliõpilane või mitte-üliõpilane – kõik on tereitunud uus-aasta ballile, mis korraldatakse Göteborgis 31. detsembril Eesti üliõpilaskond Rootsis poolt. Kõik hakkavad peagi mõtlema, kuidas peaks vana aastat ära saatma ja uut vastu võtma. Seda võimaldab EÜR kõigile, kes on huvitatud uusaasta vastuvõttust piduliku viinivalsiga ja heas tujus, kokku tulla ja üheskoos seda aastavahetuse-sündmust läbi viia. Ball toimub restoran Odd Fellow piduruumides, Vasagatan 9. Riietus on: kas frakk, smoking või tume ülikond.

Kuna on mitu vaba päeva uusaasta ümber, siis on võimalik koos viibida ka mujal kui balli-öhtul. Nii korraldab EÜR laupäeval, 23. detsembril Taani-sõidu laevaga, kus leiab aset tore koosviibimine sel-

leksi reserveeritud ruumis. Pühapäeval, 30. detsembril on ka midagi kavas. Kuid mis sellal juhtub, koht ja kellaag selgub hiljem! Balli-päeval on võimalik enne balli osa võtta cocktail-party'st ja pärast balli järelepeost Voirat Thami külalised.

Uus-aasta päeval on siis viimne võimalus kokku saada, kui lähema ühisele lantsile ja sellega seoses saadame ära om kaugelutunud külalised.

Rõhutame veelkord, et uus-aasta pidustused ei ole mõeldud ainult üliõpilastele ja teistele noortele, vaid kõikidele, kes on nendest huvitatud. Korraldajad toimekond loodab rohkearvulist osavõttu EÜR esimesele suurüritusele uus-aasta puhul.

Lähemaid andmeid saab ka toimekonnalt: c/o Mart Nömm, Sockenvägen 18 A, 417 21 Göteborg, tel. 031 51 02 36.

Rotalia presidiumi liikmeid. Vasakult Ilo Käbin, Leo Karupää, Juhan Aavik ja Sven Hanson. (Foto Hiis).

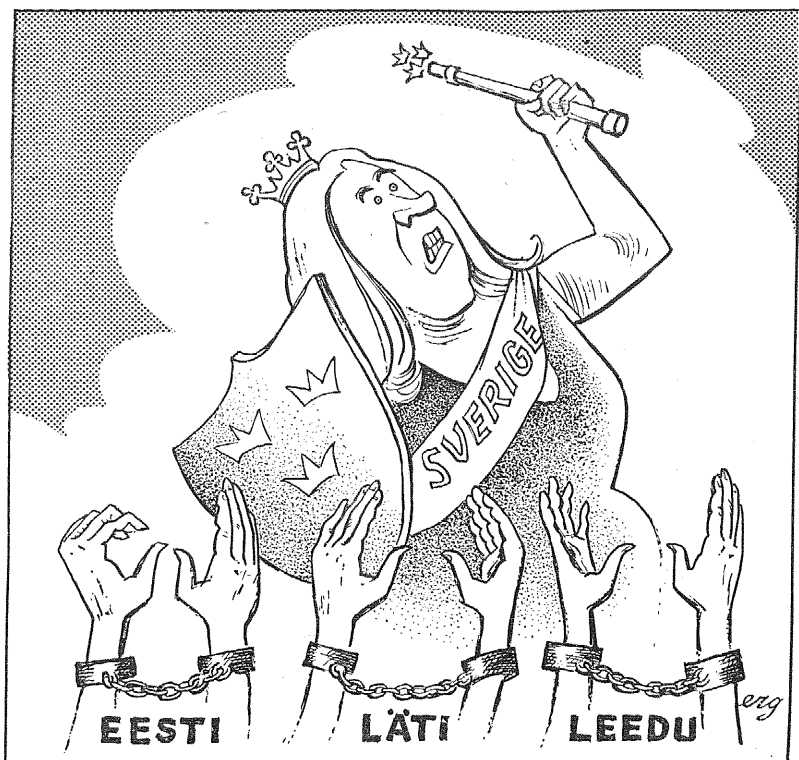
Korp! Rotalia 60. a. juubelipidustuselt. Vasakult: Toivo Kärsen, Otto Reinson ja Ülo Kool Rotalia lipu auvalves. (Foto: Niklas Hiis)

Eesti Üliõpilaste Selts (kogutegega nende 100. juubeli puhul), Hans Kauri, Mart Raud, Elmar Eevi End – E. Üliõpilaste Selts "Veljesto", kuna kirjalikult tervitasid korp! Revella, korp! Tehnola, Ü.S. Liivika, Ü.S. Raimla, E.Ü.S. Uhendus, peapiiskop Veem ametireisul USA-s, prof. Edgar Kant, Rootsi E. Esindus, E. Komitee, E. Rahvusnõukogu, E. Rahvuslik Liit, E. Põllumajanduse Liit, E. Veterinaararstide ühing Rootsis, E. Arstide Selts Rootsis, E. Agrokoonide Selts Rootsis, E. Metsateadlaste ühing Rootsis, E. Skaut-

like Noorte Malev Rootsis, prof. Hans Kauri, Mart Raud, Elmar Kirovat, korp! Vironia ja Eesti korporatsioonide Liit Lääne-Saksamaal, Ilmar Tammelo Salzburgi ülikoolis ja palju teisi kaasmaalasi kogu Lääne-maailmast.

Lõppsõna sooja tänuga ütles lühidalt ja vaimukalt vii! Tiit Kauri. Pidustused jätkusid öhtul omavalise perekonnatütu, kus olid ka kõik soome külalised ja teiste organisatsioonide ametlikud esindajad.

KARIN SAARSEN

Rootsi avalik arvamine: "Seal teiselpool maakera, Tšiilis, sinnib hirmsaid asju, mis vapustavad südamepõhjana..."

Iseseisvuse süünd admiral Pitka mälestusraamatus

Lisaks viimastel aastatel ilmunud Eesti Vabadussõda käsitlevatele teostele – Einar Lundborgi "Soomusautoga Eesti Vabadussõjas", E. Reinvaldi ja T. Kinti poolt toimetatud "Laiarööpmeline Soomusrong Nr. 2 Eesti Vabadussõjas" ja kol. R. Borgelini teose "Dannebrogil lipu all" kordustrükk – on nüüd kirjastus "Free Europe Press" väljaandl ilmunud inglismaal faksimil-trükkis Vabadussõja-aegse Eesti merejõudude juhataja ja Eesti soomusvägede looja ja admiral Joh. Pitka mälestused, mille esimene trükk ilmus juba nii vara kui 1922, olles seega teadaolevalt esimeseks Eesti Vabadussõda käsitlevaks teoseks.

1922 ilmus teos tiitliga "Minu mälestused Suure ilmasõja algusest Eesti Vabadussõja lõpuni". Täna teose on toimetanud trükk

ja varustanud eessõnaga kirjanik Einar Sanden, kes on andnud teosele ka uue tiitli – "Rajusõlmene".

Selle teosega on "Free Europe" andnud tänuväärse täienduse meie Vabadussõja-kirjandusele. Admiral Joh. Pitka valgustab väga lähedalt ja tänuväärsest üksikjaltselt Eesti sõjalaevastiku loomist, selle tegevust ja operatsioone Vabadussõjas ka koostööd teiste väelikkidega, Eesti iseseisvuse väljakuulutamise eellugusid ja meie noore riigi esimesi vabu nädalaid nende murede ja reaskustega. Kuna Eesti iseseisvuse sünnist oli selle teose ilmumisel möödunud vaid kolm aastat, tunduvad Joh. Pitka poolt kirjapandud elamused ja tähelepanekund ergutavalt värsketena.

Tähtsamal sõjalisel sündmusel ja operatsioone käsitledes on Joh. Pitka kasutanud ohtralt dokumendatsiooni, mille tõttu mõnedki Vabadussõja operatsioonid näivad nüüd hoopis selgempilistena, kuid jätab vastamata või lõplikult selgitamata nii mõnegi sündmuse – näiteks miks Ekströmi vabatahtlike soomlaste pataljon pärast Narva vallutamist rindelt tagasi Rakverre saadeti ja demobiliseeriti, -- miks degradeeriti Mereessant-pataljoni ülem al.-kapt. K. Paulus jne.

Joh. Pitka teosest selgub ka, kui palju tähendas sellal suur isiklik algatus ja organiseerimisvõime. Vabadussõja algul on tähelepanud juhtide julge improvisatsioon peaaegu kõigil aladel. Eesti sõjalaevastik koosnes Vabadussõja algul ühest madala süvisega, Amuuri jõeale määratud, madala kiirusega ja juhuslikult Läänemere sattunud suurtükilaevast ("Lembit"), ühest saksa okupatsioonivõimude poolt vigase masina tõttu mahajäetud valvelaevast ("Laine" -- end. saksa "Lauterbach"), ühest väikesest ja nõrgast jäälõhkujast, paarist vedurilaevast ja mõnest vanast-väikesest transport- ja reisilaevast (näit. "Kalevipoeg" -- end. vene "Tessarevitah Aleksei") jne.

Nendega sooritati dessante vaenlase tagalasse, peeti merele valvet ja kaaperdati N. Vene kubaalevu. Alles hiljuti täiendus Joh. Pitka sõjalaevastik inglaste poolt vallutatud ja sõjasaagiks saanud miiniristlejate "Lennuki" (punaste "Avtröll") ja "Vambola" ("Spartak") võrra, milledes Joh. Pitka teostas julgeid retki ja milliseid ta väga otstarbekalt oskas kasutada.

Oma teose lõpul ütleb Joh. Pitka: "Sellega (s.t. "Lembitu" suurtükiliste toetusena eesti maavägedele 1919 sügislalvel Narva-Jõesuu reidilt. J.R.) lõppes meie laevastiku tegevus Vabadussõjas, mille peale kõige suurema rahulolemisega võin tagasi vaadata, sest õhtegi laeva ei kaotanud ma selles aastases sõjas, töötades kõige raskemates oludes minide keskel sügist ja talviste pimedate, tormiste ja lumasaaste ilmadega, rääkimata vaenlase suurest ülejääst ja tema veelustest paatidest.

Hoolimata kõigist alalistest suurtest riskeerimistest, sest tuli ju alati vaenlase suurte jõudude selja taga väikeses suurtes jõududega opereerida. Ka olid minu inimeste kaotused õige väikesed."

Kui Vabadussõja mereoperatsioonid olid lõppenud, olid Joh. Pitka nii väsinud ja kurnatud, et läinud kaks nädalat voodis.

Admiral Joh. Pitka jätkab meie iseseisvuse võitluste ja Vabadussõja üheks sangerlikumaks ja suur-kujuk. See, mis ta lihtsast lausestuses ja sõnastuses on jätnud endast mälestustele tulevastele põlvkondadele selles raamatus, on hindamatult ainulaadne.

Teos ilmub lähemal ajal mõitlige ka Rootsis ja teose ostmisvõimalust teatatakse hiljem.

JÜRI REMMELGAS

Alde Hirv Rockfordis Iowa osariigis USA-s tähtsast oma 75-a sünnipäeva. Kodumaal pidas ta koos oma esimese mehe Rudolf Saarega lihakauplust alul Lalusel, hiljem Tallinnas.

Eestirootslaste kaitsekirjadest

On tiidiseid teada, et eestirootslased omasid juba orduajast orumeistri Walter von Plettenbergi ja Johan Wothus van Merse poolt antud privileege, mis vabastasid neid igasugustest kohustus- test mõisnikule. Kuld ka hiljem on antud neile nn kaitsekirju samasugustel motiividel. Ja seda Rootsi ajast meie maal s.o. aastatel 1581 – 1721.

Ajastu algas 1581 ordumeister Gotthard von Kettleri valduste ja Tallinna linna allutamiseks Rootsi kuningriigile sõja tulemusena. Rootsi võimu jäid kohapää teostama Klas Kristerson Horn, Hans Larsson ja Herman Bruser, kellele allus ka Tallinna raad ja riitellikond.

1583 vallutasid rootslased Lihula ja 1586 Saaremaa. Eestirootslased muutusid nüüd otseselt Rootsi aadlikele, kellele makse määras Rootsi valitsus. Privileegide olemasolu hoidsid eesti rootslased kogu aeg päevakorras ja nii andis nüüd Rootsi kuningas Karl IX malitud privileegidele 15. augustil 1600 omapoolse kaitsekirja, milles kinnitati nende 1294 saadud õigusi.

Lisaks sellele andis 2. septembril 1600 sama kuningas veel erikaitsekirja Vormsi, Noarootsi ja Osmussaare rootslastele, nimetades neid vabadeks rootslasteks. 9. juunil 1601. aastal said kaitsekirja Suur Pakri saare elanikud ja 25. mail 1601 Kärda ning Reigi rootslased Hiiumaal.

Kõigis neis kaitsekirjades kinnitati rootslaste vanu õigusi ja rõhutati, et eestirootslased on "vaba rahvas igaveseks ajaks". Need kuniaga kirjad kinnitati veel omakorda ilkaalvõimude poolt Tallinnas.

Alates 1575 kuni 1627 anti maad läänhärade valdusse või osa neist panditi, mille juures ikkagi jälle rõhutati rootslaste õigusi. Sellele vaatamata hakkas aga aadel ometi rootslasi rõhuma kõrgete maksudega ja naturaalkohustus- tega.

Padise kloostri footgist Harjumaal kõnelatakse, et ta Suur Pakri rootslasi koheolnud võrdselt oma eestlastest orjades. Nii eestlast pakkerlased kohtule kaebuse peksu ja vägivalla pärast. Selle järel andis kuninganna Kristina omapoolse kaitsekirja, et rootslasi ei tohi kunagi kohelda orjadena ega anda neile mingit hühuulust.

1650 andis kuninganna sarnasuguse kaitsekirja ka Vormsi ja Noarootsi rootslastele vastavalt nende kaebusele. Hiljem laiendati kaitsekirja veel Hiiumaa ja Noa-

rootsi poolsaarest Sutlepa ja Riiguldi kohta. Ruhnul alutati Rootsi- le alles 1645.

Neist kaitsekirjadest oli kasu ainult Suur Pakri ja Osmussaare rootslasi, tõenäoliselt nende saarte väikesel pindala ja sellega vähesel orjade arvu tõttu, mujal jätkusid rõhumised edasi ja samuti muidugi ka jätkati protestivaldusi.

Märkimisväärsema pöördet lõi eestirootslaste ellu kuningas Karl XI kaitsekirja 30. septembrist 1688 mis anti Noarootsi ja Vormsi elanikele pärast nende otsest kaebereisi kuninga juurde. Asja arutas koguni Rootsi valitsus ja Riigipäev, kes leidsid, et eestirootslasi tuleb tunnustada oma õigustest võrdseteks Rootsis asuvate talupoegadega.

Kui riik pantiis või mõis mõisu, ei tule sellega mitte mõisnikule kohelda oma maal elavat rahvast igaveste orjadena. Selle pärast ei tohi mõisad rootslastele peale panna suuremaid kohustusi kui need on ette nähtud kuninganna Kristina poolt 1650 antud kaitsekirjas. Kui aga mitte tasudes selles nähtud norme võib need sundida lahkuma oma elukohast.

Kui nii eesti ja ka rootsi teadlased on külastanud teatud uurimis- seismärkidele meie rootslasi, on sageli olnud juttu mingist perarist või permangendist, millele nende õigused olnud peale kirjutatud. Sageli on isegi öeldud, et "mingi kuninga poolt antud kiri". Viimane märke juhib otseselt eelkirjeldatud kaitsekirjadeni.

Sellised õigustavad dokumendid olid loomulikult pinnaks silmas kohalikele aadlile, eriti Hiiumaal, kus toimus Ungern-Sternbergide poolt rootsi asulate likvideerimine Reigis 1781 ja Kärdis 1810. Ometi jäid Reigis kirikumuks rootslased ja ka Kärdis üksikud perekonnad kohale koos oma "paperitega".

Nende kirjade leiduvusest olid teadikud ka mõisnikud ja lasksid nii veel käesoleva sajandi algul need rahvalt ära korjata vastava teate avaldamiseks kirikuõpetaja poolt kiriku kantslist ettekkandega, et rahva kaks võivad need haruldased dokumendid kaduma minna.

Nii viinud siis ka õpetaja Malmi käsil Kärda rootslane Villem Byss oma õiguskirja Kärda kalevivabrik kontoris hoiale ega hiljem ole seda keegi enam näinud.

Aadel, kes oli likvideeritud siin- sed laiemaulustelised rootslased asulad, olid likvideeritud nii lõplikult ka nende õigused.

Pühapäev Örebro

On oktoobrikuu viimne pühapäev. Örebro. Tuntud kirjanik Hjalmar Bergman on selle linna nimetanud Rootsimaa südameks, kuna siin kohtusid oma ajal igast Rootsimaa nurgast tulevad teed. Eriti silmapaistev on Örebro oma 700-aastase lossiga, mis on praegu muuavane saalpaigaks.

Lossi otsees läheduses asub Örebro teater, mis ehitati mõdu- nud sajandi keskajal ja kus praegu käivad restaurerimise tööd. Kõlastades teatrit oli võimalus näha nend tõid eriti lae osas, kust oli väl- ja kraabitud originaalkaunistused ja need parandatakse autentset. Teater meenutab sisearhitektuurilt Stockholmist Södra teatrit ja see mahutab pärast restaurerimist 350 inimest.

Sama pühapäeva õhtupoolikult kohtan esimest korda perekond Mihkelsoni kodus kirjanik August Galliti abikaasa. Paljud meist ei tea, et pr. Gallit oli vabas Eestis lauljatar: ta on 15 aasta jooksul laulnud 60 osa erinevates operetes ja operetides ja on neli isegi lavastanud – nende hulgas Verdi "Traviata" ja Bizet "Carmen".

Huvitav on kuulda, et pr. Galliti

esimene esinemine toimus koos Aarne Viisimaaga. Pühitseda aga mingit juubelit – sellest ei taha pr. Gallit midagi kuulda. Mele vestus kulgeb väga erinevate teemadel, eriti siiski teatrit ja laulu ümber. Ta ütles, et tundis August Galliti par- remini kui keegi teine, sest oli tema- ga ju 30 aastat igapäev koos.

Olime mõlemad kaasa ka "Siiruga" selle asutamisel kuni lõpuni, mis oli kindlasti meie kir- jandusele huvitavamad ajajärke vabas Eestis, tähendas pr. Gallit.

Minu tema Örebro-sõprade ja tõenäoliselt paljude teiste üheks sooviks on, et ja jäädvastaks raam- tana "Siiru" ajastu, kirjutaks tõetruu ülevaate August Galliti inimesena ja kirjanikuna. Pr. Gallit oli muudki huvitavat kirjan- dusliku elu alalt meie lähemast minevikust. Selle kohta on tal teha- tud ka märkimed. Paljud on aval- danud paguluses oma mälestusi. Mälestuses "Siirust" ning kirja- nik Gallitist peaks küll tema abi- kaasa sule läbi teoks sama ja kuuluma meie siinsete mälestus- teoste esiritta. Seda sooviks iga raamatuseöber.

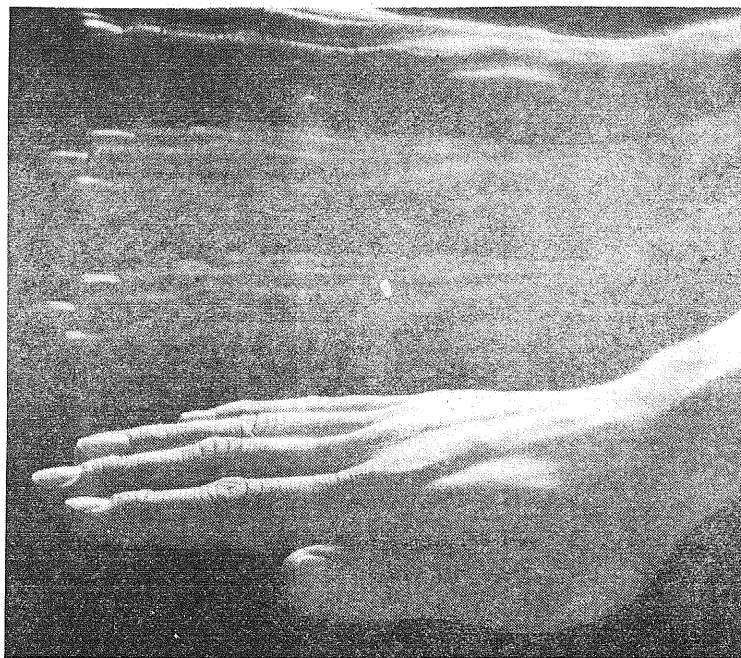
RAINUND RÄDVE

Esimene meeskoor Saaremaale

Hiljutisest "Rahva Häältest" nähtub, et seniajani pole Saare- maal ühtki meeskoori tegutsenud. Kingissepa on teatatud järele, et seal on nüüd esimene meeskoor asutatud ja selle ümber on kogunenud üle 70 liikme, peamiselt põlu- lumed ja kalurid.

Terve rida laulumehi tulevat kaugemaltki lauluharjutustele, neli lauljat isegi Torgust, mis asub viiekümne kilomeetri kaugusel. Uue laulukoori juhatajaks on Kingissepa Lastemuusikakooli di- rektor Harri Kuusk, kes ajalehele märkis, et esimeste lauludena õpivad laulumehed Miina Härma, G. Ernesaksa ja V. Kapi laule. Uue koori esimene esinemine toimub veel enne aasta lõppu.

Saaremaal oli seni seitse sega- koori ja üks naiskoor.

Dämpa så räcker oljan bättre!

Regeringen har beslutat uppmana alla medborgare att spara energi och därmed olja. Situationen i Mellanöstern gör att vi får räkna med ökade svårigheter att köpa olja. Oljan kommer inte att räcka för en normal förbrukning under vintern. Vi måste därför hjälpas åt att spara. Målet är att vi på detta sätt skall minska förbrukningen med 15 procent.

Rumsvärmen — sänk den några grader

Man mår i allmänhet bättre i lägre inomtemperatur än den vi vant oss vid på senare år. Gå åtminstone ned till 20°. Och ett par grader lägre nattetid. Stäng av värmen i fritidshuset eller sänk den till 5° om du har vattnet på. Vädra med matta — med ett snabbt tvärdrag. Stoppa drag från dörrar och fönster med tätningslister. Och möbler som står framför element flyttar du bort. Detta gäller lika mycket för dig som har el- eller gasvärme. Våra vattenfall klarar långt ifrån hela el-försörjningen — vi måste ha oljeeldade kraftstationer också. Ju hårdare el-nätet belastas, desto mer olja går det åt.

Varmvattnet får vi knappa in på

Ett varmbad drar mycket olja — en hel liter! Duscha i stället! En duschomgång på 2 minuter drar bara fjärdedelen. Vid diskbänken finns också möjligheter att spara olja — och pengar. Det är slöseri att skölja disken under rinnande varmvatten. Det går faktiskt bra i ett kärl med ljummet vatten!

Det finns många sätt att dämpa oljeförbrukningen. Använd fantasi och förnuft. Genom att spara olja, spar du också pengar. Men det viktigaste är — vi måste hjälpas åt att spara på oljan så att den räcker bättre!

Elektriciteten ska vi hushålla med

Extra el-element får du klara dig utan — dom drar mycket ström. Tvätt- och diskmaskinerna kör du så sällan som möjligt — alltså först när dom är helt fyllda. Har du ett skafferi som är tillräckligt kallt, så stänger du av kylskåpet vintertid. Kom ihåg att stänga av TV:n när ingen tittar — och radion när ingen lyssnar. Och ha färre lampor tända där hemma.

Bilkörningen måste bli måttligare

Lat bilen stå om du kan åka med grannen. Och låt grannen åka med dig nästa gång. Till jobbet åker du om möjligt kollektivt. Och när du kör — dämpa farten. Kör med betydligt lägre hastighet än den tillåtna. Tänk på att köra mjukt. Jämn takt och smidig acceleration. Kör på rätt oktantal. Plocka bort takracket när det inte används. Åk in på verkstad och låt bilen kollad och åtgärdad på punkter som kan betyda oljesparning.

Minu unustamata armas abi-
kaasa

Voldemar Kask

Sünd. 3.7.1903 Tallinnas
Surn. 15.11.1973 Stockholmis

on jätnud mind valusasse lei-
na

VALENTINE

Matuse talitus toimub nelja-
päeval, 29. novembril kell
14.00 Jakobi kirikus.

Armast tädimeest

Voldemar Kask'e

mälestavad sügavas leinas

NIKOLAI SUURSÖÖT
perekonnaga

KIRILL SORSET
perekonnaga

Tublit kaassaarlast

Dipl. ins.

Voldemar Kask'e

mälestavad leinas

SAARLASED

Meie armas sõber

Voldemar Kask

Leinab kurbuses

EESTI PÄEVALEHE
PERE

Kauaaegset head sõpra

Voldemar Kask'e

leinavad sügavas kurbuses

HARRY PIIR
perekonnaga
ADA ja VALENTIN
REOSE
AKI ja OSMO
TAMMEMÄGI

Mälestus Sinust on jäädav!

Meie unustamata armas
vend ja onu

Voldemar Kask

Sügavas leinas

LYDIA ja LINDA

SVEA ja HELMER

PEETER PEREKONNAGA

Kallist seltsi-venda

Voldemar Kask'e

mälestab leinas

TALLINNA
MEESTELAULU
SELTS

Toetajaliiget

Voldemar Kask'e

mälestab

STOCKHOLMI EESTI
MEESKOOR

Korp! Sakala vilistlast

Voldemar Kask'e

mälestab sügavas leinas

EESTI
KORPORATSIIONIDE
LIIT

Armast ema

**Adele Helene Eva
Millert'it**

Sünd. 24.9.1887 Tartus
Surn. 19.11.1973 Tallinnas

leinab

TÜTAR

Puhka rahu!

Oma armast vilistlast

Voldemar Kask'e

mälestab sügavas leinas

KORP! SAKALA

KONVENT ja
VILISTLASKOGU

Puhka rahu meie armas

Volly

Vaikses leinas

NIINA ja VALENTIN

Esinduse saadikut

Voldemar Kask'e

mälestab leinas

ROOTSI EESTLASTE
ESINDUS

Armast kauaaegset sõpra

Voldemar Kask'e

mälestavad sügavas
leinas

HILDA ja PAUL POOM

OLGA ja MART. SAAR

Oma kauaaegset liiget

Anton Loog'i

leinab

GÖTEBORGI
EESTI MEESKOOR

Meie lahkunud
abliesimees

Voldemar Kask

Mälestab leinas

RAHVUSLIK KOOSTÖÖ
KESKUS

Head sõpra

Voldemar Kask'e

mälestavad

THERESE ja ARTUR

SANDER

Meist lahkunud unustamata
armas vennanaine, lellenaine
ja tädi poja naine

Minna Karineem

Mälestavad leinas

KARL KARINEEM
abikaasaga

ELLEN VROOMAN
abikaasaga

AIN VROOMAN
perekonnaga

GUSTAV UUKKIVI
perekonnaga

Kauaaegset esimeest ja
Vanematekogu auliiget

Voldemar Kask'e

mälestab leinas

A/S EESTI MAJA

Kauaaegset sõpra

Voldemar Kask'e

mälestavad leinas

MICHAEL ja HELENE
LEPPER

Lauluvenda ja
sõjakaaslast

Anton Loog'i

Sünd. 2. 10. 1919

mälestavad

AHO, HAIN ja
ROBERT REBAS

Meist lahkus pika raske hal-
guse järele meie armas

**Minna Helena
Karineem**

Sünd. 7.5.1901 Vahnupeal
Surn. 17.11.1973
Norrköpingis

Leinavad

ABIKAASA ja TÜTAR

E. Päevad 1976

Algus lk. 1

(dus), Heino Maasikas (spordi-juht), Ylo Anson (paraad, rongkäik, liiklus), Gottlieb Peets (rahvapidu), Peeter Kii (majutamine), Mary-Ann Willian (juridiline nõuanne), Heikki Leesment (Balti side-meas), Jaan Born (trükitööde kunstiline kujundaja). Peakomitee laiendamine vajalike erioskustega isikutega jätkub.

Peakomitee saatis eestlaste asumismaade eesti seltside ja organisatsioonidele ringkirja kaas- ja koostööle kutsumiseks, esmajoones kohalike komiteede asutamiseks. Vastuseid on saadud enamusest maadest.

On teatatud, et on asutud kohalike komiteede loomisele, samuti on teatatud kohapealse te sidemeeste nimesid. Organisatsioonide ja keskusi, kust seni veel vastust ei ole, palutakse võimalikult kiiresti saate peakomiteele informatsioon, mis on juba tehtud ja mis on teostatamisel.

Eriorganisatsioonidelt oodatakse soove ja ettepanekuid nende poolt soovitatavate koosolekute, konverentside, ürituste kohta, et oleks võimalik peat-

selt koostada suurpidustuste ja ürituste üldkava.

Peakomitee püüab kava koostada nii, et liig palju üritusi ei kuhjaks ühele päevale, vaid üritused jagada nii, et võimalikult paljudel pidulistel oleks võimalik osa võtta kõigist neid huvitavatest üritustest.

Eestlaste suurpidustust püütakse niipalju kui võimalik siduda USA iseseisvuse 200-nda aastapäevaga 1976. Sellest võib palju oleneda ka ameerika asustute toetus.

Üldjoontes on märgitud tähtsamat ürituste päevade järgi:

Esmaspäeval, 5. juulil pidulik avamine, 6. juulil organisatsioonide koosolekud, ekskursioonid Washingtoni jne., 7. juulil noortepäev, 8. juulil spordipäev, 9. juulil laulupäev ja rahvapidu, 10. juulil (laup.) hommikul paraad ja õhtul valguspidu, 11. juulil (pühap.) kirikukontserdid ja kojusöit.

Vene. . .

Algus lk. 1

Asemale saadeti V. Veber, kes tegelevat ka hoolega pärandisajadega. Ta olevat osav Murnikoviist. Ka tema on sooritanud mõndagi, näiteks aasta tagasi, kus ta koos Eestist tulnud funktsionäride ja tege- lastega käis ühes eesti perekonnas vastuvõtul.

Ametivõimud teadsid seda ja registreerisid kõik isikud ja kontaktid. Veberi aktiivsus olevat nüüd jälle tõusnud, sa- hkerdamistega Eestis käijatega. (ME).

IB-afäär

Algus lk. 1

veidra. Oma paadiparanduse arve eest polevat nad tahtnud näiteks kvitungit. Süpo juht ü- leb, et rootslased on teinud en- did stiilistamise soome seaduse järgi. Uurimine jätkub.

See ei puuduta üksnes peide- tud raadiovarustust vaid ka spioonkuulamist fjällhotellist Rovaniemi lähedal.

Kährikkoer vormimütsis "Pioneer" korjati ära

Kuigi N. Venes ja kõigis temale alistatud piirkondades valitseb valjuim tsensuur ja kuigi seal midagi trükkida ei saa minna vastava amet- mehe, tsensori, sellekohase loa, juhtub seal siiski mõnikord päris uskumatuna tunduvaid asju. Nimelt läks aastat 3-4 tagasi tsensori loaga trükkimisele kommunistliku lasteajakirja "Pioneer" järjekordne num- ber. Ajakiri trükiti ja saadeti isegi välja müügikohtadesse. Tellijate- veel vist polnud jõutud. Ent veel enne kui müügikohtades ajakirja pakk jõuti lahti võtta, oli kohal tulist-kirelt käsk: Pioneeri värskes numbris müük kohe seistatada ja ajakiri viibimata tagasi saata ajakirjanduse kontoris.

Elmahanud ametimehed jooks- nud tallad tuliseks, et käsku täpselt täita ja ajakiri saadi tagasi, välja arvatud üksikud eksemplarid, mis kaugemates müügikohtades jõud- sid rahva kätte minna. Kuuleme kõigest sellest alles nüüd kodu- maad külastaja kaudu, niipalju kui üksik teadja julgenud seletada.

Nimelt oli ilmunud selles ära- korjamisele tulnud "Pioneeris" joonistega värssides lugu eesti mägrast ja kährikkoerast, kes saabunud kaugemalt metsast. Mägr ehitab endale suure hoole ja armastusega majakese, ja saabki selle valmis. Enne aga, kui ta jõuab oma uude maja elama asu- da, saabuvad väärad kährikkoe- rad. Nad tõrjuvad mägra oma ma- jast eemale ja asuvad ise sisse elama.

Oma suures hädas otsustab mä- gr kohtuli abi paluda. Kohtuni- kuks on mesikäpp-karu. Lugu lõ- peb aga mägra kahjuks, sellega, et karu lööb kährikkoerte kampa ja mägra kaebus jäetakse tähele pa- nemata.

Kogu selles näiliselt süüts loos olnud suureks joonistemehe patuks see, et ta oli kährikkoerte pähe

joonistanud Vene okupatsioonia- jast Tallinna tänavapildis palju- nähtud soimütsi-nokatsi, mis on Venest Tallinna asunud venelaste n.ä. "vormimütsiks", ja peas igal venelasel. Karu on juba vanast ajast olnud vajadusel venelaste värgi sõnadeta märkimiseks.

Mis sai jooniste tegijast, mis ajakirja toimetajast ja tsensorist pärast seda kui valitsejad-härrad leidsid endi kohta "Pioneeris" ni- lussuge tõgemise valusa teo taga- põhjal, seda jutustaja Tallinnas pole teadnud.

EEL KIRIK

PEAPIISKOPLIK kogu. Surnutepüha liturgiline ju- malat. 25/11 kl. 14. Jakobis, kog. õp. koor J. Raidi juhata. orell H. Kiisk, armulaud, laululehed.

BORAS: Carolis surnutepüha jumalat. 25/11 kl. 15. õp. Kodres, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: Ev. Lut. Gbg kog. surnutepüha jumalat. St. Paulis 25/11 kl. 14. õp. Wilund, solist J. Peet- so, orell L. Lindblom, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: Gbg ja L-Rootsi kog. surnutepüha jumalat. Kris- tiines 25/11 kl. 14. õp. Kool, orell PG Strömberg, armulaud, laulu- lehed.

HALMSTAD: Olaus Petris ju- malat. 24/11 kl. 14. õp. Kool, orell M. Siik, armulaud, laululehed.

UPPSALA: Mikaelis surnute- püha jumalat. 25/11 kl. 16. praost Auver, armulaud, laulur.

ROOTSI KIRIK

STOCKHOLM: Hägersteni Up- penbärsle kirikus surnutepüha jumalat. 25/11 kl. 14. õp. Kodar, armulaud.

EESTI AP. GIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik, 25/11 kl. 11 surnutepüha liturgia, hingepalve, ülemp. Pael.

GÖTEBORG: Guldhedeni orto- dokskirik, liturgia 25/11 kl. 11, pä- rast jumalat kog. täiskogu koos- olek.

SOOME ORTODOKSIKIRIK

MÖLNDAL: Öhtune. 24/11 kl. 17. Mölndali kog. majas, Terrakot- tag. 3 B ja liturgia 25/11 kl. 13 sa- mas, ülemp. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nellipühi Kirik, brävallag. 11, 24/11 kl. 18 ja 25/11 kl. 11 jumalat. H. Rüdmi- kanadast, laululeht. 25/11 kl. 10 pühapäevakool, 27/11 kl. 19 koori- harjutus.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt.-Kirik, Nottrullsg. 37, 25/11 kl. 15 jumalat., H. Rüdmi- kanadast.

ALINGSÅS: KFUM, Östra Kyr- kogatan 8 B jumalat. 2/12 kl. 11. H. Rüdmi- kanadast.

ESKILSTUNA: Nellipühi Kirik Filadelfia, smedjeg. 23. jumalat. 25/11 kl. 19. H. Rüdmi- kanadast, laule Lauri noorteli.

GÖTEBORG: SMYRNA, Park- gatan 1, 24/11 kl. 18.30 piibli ja palvet, 25/11 kl. 15 jumalat. ja pü- hapäevakool. H. Rüdmi- kanadast kõneleb 29/11 kl. 19, 1/12 kl. 15 ja 2/12 kl. 15.

NORRKPÖING: Tabernaakel, Kungsg. 28, jumalat. 25/11 kl. 13. E. Raud, jt. õhver välismisjonile. 27/11 kl. 28/11 kl. 19. H. Rüdmi- kanadast. Betania, bräddgatan 54 palve- ja piiblit. 24/11 kl. 17.

Tuliingelist rahvuslast

Voldemar Kask'e

mälestavad leinas

ERICH KALJOT

DIMITRI MATHIESEN

ERNST SEIM

ALEKSANDER SURKEVITS

Kauaaegset klubi-liiget

Voldemar Kask'e

mälestab leinas

SET
BRIDZHISIOON

Oma kauaaegset tegevliiget

Ants Loog'i

mälestab sügavas leinas

GÖTEBORGI
EESTI SELTSI
BRIDZHIRING

Armast abikaasat

Lydia Tohv'i

tema 2. surma-aastapäeval 29. novembril mälestab sügavas kurbuses

KARL

Kõik mis kallis, kustus surmas
Otsa sai mu võitlus, töö
Kadus päike, tuli õö.

Armast õde, naiseõde ja tädi

Minna Helene Granfeldt-Karineeme't

mälestavad leinas

ILSE ja JOOSEP
LICHTERMANN
perekonnaga

ÕELAPSED
perekondadega

Puhkavalks rahus
Kaugel kodukalmistust.

Meie keskelt manalasse rän-
nanud hädad koduküla naabrit
ja sõpra

Minna Granfeldt-Karineeme't

mälestavad

VARMU KIVIKARI
perekonnaga
ALFRED SALUVÄLI
abikaasaga
VOLDEMAR AVATARE
perekonnaga
ALMA LIPBERG
MAGDA MALMI
LINDA SALUVÄLI

Pika ja raske haiguse järele
lahkus meie unustamata ar-
mas abikaasa, ema, vanae-
ma, õde ja koduküla naaber

Mary Reinthal

n-na Josepson

Sünd. 8.11.1908 Pihlaspeal
Surn. 17.11.1973 Borås

Mälestavad sügavas leinas

ABIKAASA

LAPSED ja LASTELAPSED

ÕDE PEREKONNAGA
Eestis

JUULI ja ALBERT
TAREND

Matusetalitus toimub teisi-
päeval, 27. novembril kell 13
Üppstādēlēise kabelis S:t Sig-
frīdi surnuail.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Tänuavaldus

Minu südamik tänu kõigile, kes
mind heade soovide, lilled, kingi-
tuste ja tervitustega rõõmustasid
mu tähtpäeval!

ELO RÄHN

ESKILSTUNA

Ettekanne Põhja-Aafrikast

Eskilstuna Eesti Seltsi liige Os-
kar Uusleier peab ettekande ja näi-
tab värvusfilmi Põhja-Aafrikast
pühapäeval, 25. nov. kl. 15 Park-
källares. (Parkkällare asub
Kloostri kiriku lähedal, just bussi-
jaama taga).

Juhatus soovib seltsi liikmetel
ja teistel, kel vähegi aega on tulla
ettekannet kuulama ja filmi va-
tama, sest niimoodi saame hea
olevaate päris lihtsalt, pole omal
vaja pikka ja kulukat reisi ette
võtta.

Meister sulgpallis

N. Liidu meistritiitlini sulgpallis
jõudis tartlanna Reet Valgma,
ehkki mitte individuaalvõistlustel,
vaid "ainult" paarismängus koos
L. Markovaga Leningradist. Oma
mullusele hõbedamedalile naisük-
sikmängus lisas nüüd Reet pisut
tähelepanu ka meismängu ko-
ha, kuna tema õde Riina platseerus
16-ndana.

Anders Roodla

ja IFK Norrköping
Norrköpingis mängiti Rootsi
junioride karikavõistluste finaali
jalgpallis väljakuperemeeste IFK
ja Elfsborgi vahel, kusjuures esi-
messe meeskonda kuulus kaitse-
mängijana eestlane Anders Rood-
la. Elfsborg võitis küll veenvalt vii-
tumusega 4-0, kuid sellise võit-
use finaali pääsemine on saavu-
tus, mis on üpris haruldane meie
jalgpalluritele.

Televisiooni programm

TV Lõrdag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
9.30 Tapahtumia. Aktueilt magasin
for finskpråkiga.
10.00 MVUSTAT JA PUNAISET
VUODET.

Vuosi 1939. Sirkka Jokinen käy opikoulua ja syytty sota. Sarjanäytelmä, käsikirjoitus Liisa Vuoristo. De svarta och de röda åren. TV-pjas av Liisa Vuoristo. Del 2. År 1939.

11.00–11.15 Start 1. Färg. Englannikielen alkeiskursi alkuksille.

14.45 En français. Färg. 10. En Auto.

15.00 Tipsextra. Färg. Lars-Gunnar Björklund och Leif Larsson.

17.55 Helgmälsringning. Färg. Från Sandviks kyrka i Småland.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.

18.30 De röda fåglarna öar. Färg. Jan Lindblad berättar om världens största skoldpadda – havsläder-skoldpaddan.

19.00 Musikprofilen. Färg. Familj med grönen på skafi. Tonsättaren Ulf Björnlund omgiven av hustru Mercedes och barnen Henrik och Fredrik.

19.30 Den vita stenen. Färg. Attonde delen.

I rollerna: Julia Hede, Ulf Hasseltorp, Ulf Johansson, Monica Nordquist, Betty Tuvén, Börje Melvig, Fanny Gjörrup, Pia Skagermark, Håkan Serner, Maj-Britt Lindholm m fl.

20.00 Nya 10 000 kronorsfrågan. Färg. Programledare: Nils Erik Baehrendtz. Domare: Per-Erik Lindorm.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

Veckans thriller:

21.35–22.45 Mord i New York City. Färg. Nick Carter, berömd privatdetektiv i Amerika i början av 1900-talet, upptäcker att en kollegas dödsfall är intimt förknippat med en känd kvinnas plötsliga försvinnande.

I rollerna: Robert Conrad, Shelley Winters, Broderick Crawford, Dean Stockwell.

TELEVISION 2

16.30 Från en barndomsvärld. Det första programmet av två som berättar om barnen i en försklass och deras första år i skolan.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Mummia. Färg.

17.55 Böcker i bild. Färg. Maud Reuterswärd och Ove Magnusson.

18.20 Black Beauty. Färg. Dagens avsnitt: Vikingahjälmen.

I rollerna: William Lucas, Charlotte Mitchell, Judi Bowker, Roderick Shaw.

19.00 I naturen med Nils Dahlbeck. Färg.

19.30 Rapport med väder och sport.

20.00 En ny bok. Färg. Paradisöar av Ulla Isaksson. Författarinnan intervjuas av Tone Bengtsson.

20.10 Hertska och tjänstefolk. Färg.

21.00 Miljöredaktionen. Färg. Aktuellt reportage.

Lördagsnöjet:

21.30 Pappas pojkar. Färg. Dräpiga bravader och rafflande förvecklingar av och med Carl-Gustaf Lindstedt, Brasse Brännström och Magnus Hårenstam. Gäster: Meg Westergren, Fredrik Ohlsson, Martin Johnson och Marrit Olsson. Regi: Lasse Hallström.

22.00 TV-nytt, väder.

22.05–23.20 Möte vid oxeket – amerikansk långfilm från 1942. Regi: William A. Wellman.

I rollerna: Henry Fonda, Dana Andrews, Anthony Quinn, Francis Ford.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
10.00 Uutisvilkko.

Nyhetsveckan.

10.25–11.00 Otto Hotakaisen konsertti.

Otto Hotakaisen konsert.

16.05 Bröd för dagen – serie i fyra delar om den bohusländska stenin-

dustrins kris på 30-talet. Manus:

Olle Mattson. Regi: Hans Abramson. Första delen.

I rollerna: Jan Erik Lindquist, Lena Brogren, Madeline Richter, Bertil Arlmark, Gösta Bråhner, Inga Landgré, Mona Sellitz, Jonas Falk, Eva Forsberg, Rune Turesson, Berta Hall, Tor Isedal, Kurt Emke, Alf Nilsson.

17.05 Arvingarna. Färg. 11. Bröllopsbesvär.

I rollerna: Derek Benfield, Patrick O'Connell, Jennifer Wilson, Richard Easton, Julia Goodman, Jonathan Newth m fl.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Nya himlar jag skådar. Färg. Domssönderen i texter och psalmer. Kyrkoherde Bror Axel Lindörn och kyrkosångare Bo Ohlgrén.

18.30 Erik Rosenberg berättar från näringskåka fågelmarker. Färg. Boris Engström och Gunnar Brusewitz.

19.00 Häng med – jorden runt! o färg. Veckofinal. Programledare: Gunilla Marcus.

19.30 Family Four Show. Färg. Vård: Pierre Isacson.

20.00 Bröd för dagen. Andra delen.

I rollerna: Jan Erik Lindquist, Madeline Richter, Bertil Arlmark, Tor Isedal, Hans Polster, Rune Turesson, Berta Hall, Inga Landgré, Gösta Bråhner, Jonas Falk, Mona Sellitz, Eva Forsberg m fl.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35–22.05 Sportspeglan.

TELEVISION 2

9.55 Stäm gitarren. Färg.

10.00 Bäfte 3. Färg.

10.10 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.

10.30–10.40 Start 1. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.

15.40 Ryttsättövningar i London. Färg. Horse of the Year Show. En svår A-hopping i vilken europaeliten deltar. Anders Germandt.

16.25 Från en barndomsvärld.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Balthazar. Färg. Teknrad serie om en uppfinningsrik professor. Seriemester.

17.40 Teknrad film från Norden: Färg. 6. Från Sverige: Ingen har tid.

18.00 I Faraos Egypten. Färg. Hans Furuhagen berättar. 6. Skrivarna – kungens bokhållare.

18.30 Alfred – dansk film. Färg.

19.00 Knuff – om kärleken i våra vanligaste tonårsstundningar.

19.30 Rapport med väder och sport.

20.10 Nygammat. Färg. Bosse Larsson bjuder på kända tongångar tillsammans med Bröderna Lindqvist och gäster.

21.00 "Kör bort dom bara" – Vi jagas från plats till plats. Vi utsätts för dagliga poliskontroller, för övervakning, husundersökningar, visiteringar, övergrep och provokationer. Så säger ungdomar om sin situation i det här reportaget från Stockholms city.

21.30 Columbo – amerikansk polisserie med Peter Falk. Färg.

22.40–22.45 TV-nytt, väder.

TV Måndag

Skol-TV:

8.30–8.55 Naturkunskap. Färg. 4. Materie i aktion. Gymn.

9.00–9.10 Switch on! 13. Lågstad.

9.20–9.35 i Sövtjoniolen. 1. De stora avståndens land. Mellanstad.

9.45 1800-talslitteratur: Individ och samhälle. 2. En bild av Strindberg. Gymn.

10.10–10.30 Vårda och hjälpa. Ulf 11 är ligger på sjukhus. Högstad.

11.00–11.30 Spela gitarr. Färg. Med Uffe och Tabbe.

Skol-TV:

12.00–12.20 Romarriket. 1. Romarriket. Högstad.

14.00–14.20 Fyra epoker – fyra miljoner. Färg. 4. 1700-talet. Gymnasiet.

14.30–14.55 Lärarprogram: Laborativ matematik. 3. Mätningar. Lågstad.

16.30–16.50 Halvtem – serie i elva delar som heter Pärön, efter en nyfiken man.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Elefantpoiken. Färg. 12. Den store elefantföraren.

18.30 Sveriges magasin. Färg.

19.30 Förlorarna. Färg. TV-film av Lars Forsberg om förttyckare och förttyckta.

I rollerna: Henrik Lagergren, Britt Ekland, Håkan Serner, Berta Hall, Ingvar Hirdwall, Stig Torstensson, Ulla Sandklef, Olof Huddén.

20.50 Häng med. Färg. Kvalificeringsomgång.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35–23.05 Pejling. Färg. Aktuell studiodebatt under ledning av Herbert Söderström.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Trum trum. Färg. Sång, spel och skoj med Sabu Martinez och Lullu Engdahl.

18.00–18.30 Från konsumentredaktionen. Färg. Om den idealiske konsumenten. Textat.

19.00 Anslagsstavlan. Färg.

19.05 Håstvännerna. 17. Framgång följer framgång.

I rollerna: Jean-Pierre Hercé, Francois Maistre, Sacha Pitoeff, Catherine Sola m fl.

19.30 Riksblandning.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Kvällsöppet. Färg.

21.00 Här är polisen. Det andra reportaget från Stockholms city tar upp polisens arbete. I programmet vittnar polismän själva om sin oro inför polisens militarisering och brutalisering.

21.45 Ackord i färg och ton. Färg. Många av oss upplever bilder i vårt inre när vi lyssnar på musik. Producenten Carl O. Löfman visar oss i det här programmet några av sina bilder, inspirerade av Bach's Tocata, adagio och fuga i C-dur. Det är Thorvald Thoren som spelar på orgeln i Österåkers kyrka i Uppland.

22.00 TV-nytt, väder.

22.05–23.05 Bordtennis. Färg. Från landskampen Sverige–Kina som spelas i Nybodahallen i Bollmora i Stockholm. Bengt Grive.

TV Tisdag

Skol-TV:

9.20–9.45 Lärarprogram: Laborativ matematik. 3. Mätningar. Lågstad.

10.00–10.10 Switch on! 13. Lågstad.

11.00–11.10 Start 1. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.

Skol-TV:

12.00–12.20 Klotet 9. Färg. Lågstad.

14.25–13.05 Afrika idag. 3. Om Sydafrika, Mocambique, Ghana, Etiopien och Tunisien. Mellanstad. Textat.

16.30–16.45 Halvtem. Färg. Dockmusical med Staffan Westerberg och Monica Nielsen. 3. "Någon" hittar dockan H. C. Andersens som berättar sagan om Kejserens nya kläder.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Ville, Valle och Viktor och den mystiske mannen. 1. Första mötet med den mystiske mannen. . .

18.30 Sveriges magasin. Färg.

19.25 Spel med höga insatser. Färg. I det dramatiska spelet om energin deltar många av de mäktigaste på jorden, och energiförsörjningen är inte bara en fråga om tillgång utan också om makt.

20.25 Mina hundar valde mig. Färg. Distriktsveterinären Lisbeth Borg berättar om sig och sitt krävande yrke. Andra programmet i Per Gunnar Evanders porträttserie.

20.50 Häng med! Färg. Kvalificeringsomgång.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 En français. Färg. 11. En avion.

21.55–22.45 Paul Temple. Färg. 4. Hjärnspeke – eller ej?

I rollerna: Francis Matthews och Rose Drinkwater.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Trum trum. Färg. Sång, spel och skoj med Sabu Martinez och Lullu Engdahl.

18.00 Start 1. Färg. 12. Sorry.

18.10–18.30 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.

19.00 Putes tips. Färg.

19.05 Håstvännerna. 18. Sanning som sårar.

I rollerna: Jean-Pierre Hercé, Catherine Sola, René Lefevre, Pascal Dufar, Edith Garnier, Francois Maistre, Sacha Pitoeff m fl.

19.30 Riksblandning.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Silkesstrumpan. Amerikansk långfilm från 1967. Regi: Rouben Mamoulian.

I rollerna: Fred Astaire, Cyd Charisse, Janis Paige, Peter Lorre.

20.55 Dokument utifrån. Färg. Internationella reportage.

22.35 TV-nytt, väder.

22.40–23.25 Kvällsöppet. Färg.

TV Onsdag

Skol-TV:

9.45–10.05 Klotet 9. Färg. Lågstad.

11.00–11.10 Bäfte 3. Färg. Fortsättningskurs i tyska för vuxna.

Skol-TV:

14.30–14.55 Lärarprogram: Laborativ matematik. 3. Mätningar. Lågstad.

16.30–16.45 Halvtem med Herr Kubbe. Färg. Berättare: Allan Edwall.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Teaterkårran. Färg. Med den amerikanska teatergruppen Story Theatre.

18.30 Sveriges magasin. Färg.

19.30 Herrarna i hagen. En herre till. Färg.

I rollerna: Sune Mangs, Jarl Borssén, Hans Lindgren, Meta Velander, Manne Grönberger.

20.00 Natur och vetenskap. Färg. Serie för nyfikna med bla Bengt Feldreich, Nils Linnman och KAS Sjööblom.

20.50 Häng med! Färg. Kvalificeringsomgång.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Nummerlotteriet. Färg. Dragning med Thore Skogman.

21.50–23.05 Svensk premiär: Solaris. Färg. Sovjetisk science fiction-film i två delar från 1972. Del I. Regi: Andrej Tarkovskij.

I rollerna: Donatas Banionis, Natalja Bondartjuk, Jurij Jarvet, Anatolij Solnitin, Vladislav Dvorjetskij, Nikolaj Grinko, Sos Sarkissian.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Trum trum. Färg. Sång, spel och skoj med Sabu Martinez och Lullu Engdahl.

18.00–18.40 Dokument utifrån. Färg. Internationella reportage.

19.05 Håstvännerna. 19. En nödvändig resa.

I rollerna: Jean-Pierre Hercé, Pascal Dufar, Catherine Sola, Edith Garnier, Antony Stuart m fl.

19.30 Riksblandning.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Bedrägeri. Färg. Pjäs av Bo S. Nilsson och Göran Stangertz. Bedrägeri berättar om två unga killar ur Göteborgs diskotekvärld.

Medverk: Med Reventberg, Ankle Rahlskog, Inga Edwards, Niklas Falk, Lars-Erik Berenett, Vilgot Larsson, Ulla Wennberg, Ingemar Carlehed, Lars Barringer, Ella Cedergust, Inga Geggan, Gun Jönsson, Folke Hjort, Göran Wistedt, Göran Stangertz.

20.45 Herr Hochmut tar farväl. Färg. Om en gammal man i Prag.

21.00 Från konsumentredaktionen. Färg.

21.30 Kvällsöppet. Färg.

22.15–22.20 TV-nytt, väder.

TV Torsdag

Skol-TV:

9.20–9.40 i Sovjetunionen. 2. På en kolchois i Uzbekistan. Mellanstad.

11.00–11.15 Ut med språket 5. Torsken – sjukpenionär. Textat.

Skol-TV:

12.00 Föda, kläder och bostäder. 2. Bo i samhem eller sorthem. Mellanstad.

12.20–12.45 Lärarprogram: Laborativ matematik. 3. Mätningar. Lågstad.

16.30–16.45 Halvtem. Färg. Finsk tecknad berättelse om en liten pojke som heter Jason och hans mamma Gudrun.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Ventilen. Färg.

18.30 Sveriges magasin. Färg.

19.30 Arvingarna. Färg. 12. Trumf på handen.

I rollerna: Patrick O'Connell, Richard Easton, Jean Anderson, Gabrielle Drake, Robin Chadwick, Gillian McCutcheon m fl.

20.20 Fokus. Färg.

20.50 Häng med! Färg. Kvalificeringsomgång.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35–22.20 Dom kallar detta vård – vadå för jävla vård? Ett program om Hinseberg – Sveriges enda kvinnofängelse.